Jaargang 111. Vrijdag, 26 November 1852. No. 95.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant wordt aan de geabonneerden verzonden: *Bijblad* no. 27, inhoudende *Kort Verslag van de Handelingen der Prov. Staten van Groningen, benevens Redevoeringen* uitgesproken in de Tweede Kamer der Staten Generaal bij de beraadslagingen over de staatsbegrooting voor 1853

VERPACHTING EN VERHURING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, te verpachten of te verhuren, bij enkele inschrijving:

Voor den tijd van één jaar:

1. Het **STADS-CONTINGENT**, of het EEN VIERDE der VRACHTLOONEN van het VEER van *GRONINGEN* op *WINSCHOTEN* en op *NOORDBROEK* en *vice versa.*
2. **IDEM** het VEER van *GRONINGEN* op *VEENDAM, WILDERVANK, SAPPEMEER, MARTENSHOEK, DE KIJL, FOXHOL* en de *MEEDEN* en *vice versa.*
3. Het **STEDEGELD** op de **WEKELIJKSCHE**, alsmede op de VOOR- en NAJAARS-VEEMARKTEN binnen deze Stad.
4. De **KRANEN**.
5. Het **MODDERGELD.**
6. Het **STEDEGELD** van de PAARDENMARKTEN.
7. Het REGT van **VISSCHEN** in het *FOXHOLSTER MEER*, en het *DIEP* loopende door *Foxhol*, tot aan den mond van het *Foxholstermeer*, en in het *Winschoterdiep*, van het Tolbek te *Foxham*, tot langs het *Foxholsterbosch.*
8. **IDEM** in het *DRENTSCHE DIEP*, van den mond bij het *Winschoterdiep*, Zuidwaarts, tot de plaats, waar de Oude Molen heeft gestaan, en van den mond van het *Foxholstergat*, Zuidwaarts, tot zoo verre het regt van de Stad zich uitstrekt.
9. **IDEM** in het *WINSCHOTERDIEP*, van den mond van het *Drentsche diep* tot den buitensten Drijfboom buiten het Kleinepoortje te *Groningen.*
10. **IDEM** in de Diepen en Havens in de Stad *Groningen*, van den Binnen-Drijfboom bij het Kleinepoortje tot den Binnen-Drijfboom in den mond van de *Noorderhaven*, met de uitzonderingen in de Voorwaarden van Verpachting vermeld.
11. **IDEM** in het *REITDIEP*, van den Buiten-Drijfboom in den mond van de Haven tot *Garnwerd.*
12. **IDEM** in het *BOTERDIEP*, van de Stad tot aan de Grondzijl, achter *Noorder-Hoogebrug.*
13. Het **GEBRUIK** van de **ESSCHERGROEVE**, en van het westelijk gedeelte van het *FOXHOLSTERBOSCH.*

Voor den tijd van drie jaren:

14. Het **STADS GROENLAND** bijlangs het zoogenoemd *Studentenpad*, buiten de Ebbinge- en Boteringepoorten.

De Voorwaarden, naar welke deze Verpachting en Verhuring zal plaats hebben, zullen, van heden, ter SECRETARIJ dezer Gemeente ter lezing liggen.

De op zegel geschreven INSCHRIJVINGS-BILJETTEN, *voor ieder perceel afzonderlijk in te dienen, met omschrijving en vermelding van het nommer der perceelen, waarvoor ingeschreven wordt*, moeten, overeenkomstig hetgeen daaromtrent bij de Voorwaarden is bepaald, vóór of uiterlijk op DINGSDAG den 7den December 1852, aan het RAADHUIS worden bezorgd.

De opening dier Biljetten en de provisionele Toewijzing aan de hoogste Inschrijvers, zal, onder nadere goedkeuring, in het openbaar plaats hebben op WOENSDAG den 8sten December 1852, des voormiddags te tien uur, in een der Vertrekken van het Raadhuis.

GRONINGEN, 18 November 1852.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

VERKOOPING VAN BOOMEN.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* maken bekend, dat door den Heer Mr. **J. L. TRIP**, Rentmeester van de Stads-Veenen en Ter Apel, onder hunne goedkeuring, ten overstaan van den Heer Mr. **C. HARTMAN BUSMANN**, Notaris te *Sappemeer*, op WOENSDAG den *eersten* December 1852, des morgens te 9 uur, op den Buiten-Singel van het Nieuwe Kerkhof te *Sappemeer*, publiek te koop zullen worden gepresenteerd: **250 EIKENBOOMEN.**

Zullende de Voorwaarden van dezen Verkoop vier dagen bevorens, ten Kantore van opgemelden Notaris ter lezing voorliggen.

GRONINGEN, 22 November 1852.

Burgemeester en Wethouders voornd.: J SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

NOTIFICATIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* herinneren bij deze aan de Ingezetenen, dat bij art. 75 van het REGLEMENT van POLITIE, gearresteerd den 11den November 1822, aan een ieder de verpligting is opgelegd, **om op Vrijdag de rijp, voor of bijlangs zijn erf liggende, VOOR ZONNENONDERGANG te schrobben en schoon af te spoelen, of zulks te laten doen;** voorts, dat, volgens art. 406 van het Reglement het nalaten dier verpligting, wordt gestraft met eene GELDBOETE van **zestig cent** tot **een gulden vijftig cent** ingesloten, en bij onvermogen met eene GEVANGENIS van *een* tot *drie dagen* ingesloten.

Wordende de COMMISSARISSEN en AGENTEN van POLITIE aangeschreven, om op de nakoming van gemelde bepaling naauwkeurig toezigt te houden.

GRONINGEN, 22 November 1852.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

RAADSVERGADERING.

Zaturdag den 27sten November 1852, des voormiddags te 10½ uur.

NIEUWSTIJDINGEN.

ITALIE.

Ofschoon de ouders van de prinses *Marietta Piccolomini*, welke, zoo als men weet, het tooneel te Rome betreden heeft, zich in dit besluit hunner dochter geschikt hebben, kunnen andere harer verwanten, en met name de kardinaal, zich hiermede maar geenszins genoegen nemen. Men zegt, dat een oom haar 10,000 scudi geboden heeft, als zij hare loopbaan van zangeres wil vaarwel zeggen, maar zij moet geantwoord hebben, liever te willen sterven, dan niet meer te zingen. Den 9den November heeft zij weder nieuwe lauweren geoogst in *Donizetti's* opera *Don Pasquale.*

— Men meldt uit Florence d.d. 18den Nov., dat de doodstraf, welke door de grondwet afgeschaft was, bij een besluit van den groothertog wederom is hersteld.

ZWEDEN.

Het op den 12den dezer te Stokholm uitgegeven bulletin aangaande den toestand des Konings luidde aldus: „Z. M. de Koning werd, nadat de koorts ook gisteren namiddag toegenomen was, tegen den avond door eene neusbloeding aangetast, welke, door zich meermalen te herhalen, hem gedurende het grootste gedeelte van den nacht belette te slapen. Ten gevolge daarvan bevindt Z. M. zich heden zwakker dan op de voorafgaande dagen."

De berigten omtrent de gezondheid van de Prinses *Eugenie* waren gunstiger.

Volgens een later buletin blijft de toestand des Konings dezelfde.

DENEMARKEN.

Het Volksthing heeft den 17den dezer, na levendige beraadslagingen, een artikel der wet op de conscriptie aangenomen, waarbij wordt bepaald, „dat de troepen, in Denemarken aangeworven, nimmer kunnen behooren tot het Duitsche Bondscontingent."

DUITSCHLAND.

De *Lloyd* van Weenen berigt dat de verloving van Prinses *Wasa* met den Prins-President *Louis Napoleon* in het begin van Januarij zal plaats hebben. De Prinses wordt met hare moeder te Weenen verwacht.

— Te Haynichen, de geboorteplaats van *C. F. Gellert*, heeft zich eene commissie gevormd, tot inzameling van bijdragen, uit wier bedrag, gevoegd bij dat van een bereids verkregen fonds, aldaar een gedenkteeken voor dien eens zoo algemeen geliefden dichter, zedeleeraar en geleerde zal worden opgerigt. Mogten die bijdragen aanzienlijk zijn, dan wordt het overschot tot daarstelling van eene weldadige, *Gellerts* naam dragende en in zijnen geest werkzame inrigting, aangewend.

— Men verneemt van tijd tot tijd, dat de militaire commissie van het Duitsch-Verbond ijverig werkzaam is met het volbrengen van de haar opgelegde taak, die in de eerste plaats bestaat in het op een' meer weerbaren voet brengen van het Duitsche bonds-leger; maar het blijkt tot dus ver niet, dat zij veel daarmede is gevorderd. Men vertrouwt, dat zij welligt deswege zeer nuttige maatregelen heeft ontworpen; maar men meent tevens, dat het haar aan de magt en de middelen ontbreekt, om dezelve te werk te stellen. Wat den tegenwoordigen toestand van dat leger betreft, deze is op het papier welligt voldoende, maar kan, als eene krijgsmagt, bij welke vooral éénheid en zamenwerking moet heerschen, betrekkelijk weinig vertrouwen inboezemen. Het leger bestaat uit tien korpsen, elk van 50,000 man. De drie eerste bestaan uit Oostenrijksche, de drie volgende uit Pruissische, en het zevende uit Beijersche soldaten. Deze korpsen leveren, elk op zich zelf, een goed en bruikbaar geheel op; maar wanneer deze soldaten van verschillende Staten met elkander moeten werken, dient er tusschen de regeringen derzelve eene overeenstemming te bestaan, die moeijelijk en slechts zeldzaam in tijds te verkrijgen is. De drie andere korpsen zijn zamengesteld uit contingenten van een groot aantal andere Staten. Bij deze is bijna alles verschillend, zoowel uitrusting, als wapening; — voorschriften op den wapenhandel, als inrigting van artillerie. Tot dus verre schijnt het niet mogelijk te zijn geweest, om daarin die eenheid te brengen, welke zoo noodig is om het geheel krachtdadig te doen gelden, en zich des noods te kunnen verdedigen tegen een' magtigen en krijgshaftigen vijand, bij welke dergelijke eenheid, zoowel in bevelvoering, als in uitrusting, steeds als hoofdvereischte wordt in acht genomen.

— Volgens berigten uit Berlijn, zou de minister van binnenlandsche zaken als zoodanig zijn ontslag hebben ingediend, hetwelk echter niet was aangenomen. De oorzaak tot dien stap des ministers zou zijn, dat de meerderheid zijner ambtgenooten zijne gevoelens, betrekkelijk in de constitutie te brengen wijzigingen, niet deelde.

— Te rekenen van den 1sten December zal men tusschen Berlijn en Brussel regtstreeks, met den telegraaf, in één of twee minuten corresponderen.

— Aan den Hannoverschen Zuider-spoorweg wordt met zooveel ijver gearbeid, dat het gedeelte van Alfeld, reeds in Januarij 1853 zal kunnen geopend worden; men berekend dat deze spoorweg in zijne geheele uitgestrektheid van Hannover tot Kassel nog voor het einde van 1854 zal voltooid zijn.

— De stoombooten tusschen Koningsbergen en Pillau hadden den 15den dezer hare vaart voorloopig reeds gestaakt, daar het zoogenaamde *Frische Haff* gedeeltelijk met ijs bedekt is. Den 17den is het echter de stoomboot *Mercurius*, met planken en ijsbrekers bekleed, weder gelukt de door het ijs beslotene vaart te openen.

— Uit Wesel wordt gemeld dat sedert de helft dezer maand tusschen die plaats en Oberhausen gearbeid wordt aan het tot stand brengen van den electromagnetischen telegraaf, die zich aan de Nederlandsche telegraafenlijn moet aansluiten.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 20 November.

In de zitting van het Hoogerhuis van j.l. Vrijdag, heeft graaf *Derby* openlijken dank toegebragt aan de gouvernementen die zich officiëel hebben doen vertegenwoordigen bij de begrafenis van den hertog *van Wellington;* hij heeft eene afzonderlijke paragraaf zijner rede aan Frankrijk gewijd, hetwelk, daar het zich niet met deze officiële hulde konde vereenigen, zich niettemin door zijn' gezant te Londen, graaf *Walewski*, had doen vertegenwoordigen.

— In Ierland heerscht groot misnoegen over die zinsnede in de troonrede waarin geklaagd wordt over den geest van verzet en tuimelzucht welke aldaar zou heerschen. Die aanklagt, zeggen de Iersche dagbladen, is, tegenwoordig althans, ongegrond. Eene dezer dagen uitgevaardigde proclamatie, welke aan 533 ingezetenen van Kings County het bezit van wapenen verbiedt, wordt door velen alleen als een middel beschouwd om een' glimp van waarheid aan die aantijging te geven. Let men echter aan den anderen kant op de taal die in sommige Iersche dagbladen heerscht, die onbewimpeld hunne vreugde over de verheffing van *Louis Napoleon* betuigen en in hem den aanstaanden verlosser van Ierland en van de Roomsch-Katholijke kerk meenen te mogen zien, dan schijnt de vrees der regering niet zoo geheel ongegrond.

— De jongste berigten uit de Ver. Staten bevestigen volkomen, dat de partij der Whigs bij de verkiezing van een President de nederlaag heeft geleden, en dat de gematigde democratische partij met overgroote meerderheid de overhand heeft behouden; de generaal *Pierce* had in de kiescollegiën 246 stemmen en de generaal *Scott* slechts 42 stemmen bekomen.

— De *Chusan*, zijnde het *eerste* stoomschip, hetwelk, tot dusverre, *regtstreeks* de vaart van Engeland naar Melbourne en Sydney, in Australië, geopend heeft, heeft tot dien overtogt slechts 75 dagen gebezigd.

Van den 22sten. Men is voornemens door het gansche rijk eene inschrijving te openen, ten einde uit de daardoor te verkrijgen gelden een prachtig gebouw voor kostelooze opvoeding van de kinderen der behoeftige officieren onzer landmagt op te rigten. Dit gebouw, hetwelk den naam van *Wellington* zal dragen, zal het schoonste gedenkteeken wezen, dat men ter zijner herinnering zal kunnen stichten.

— Sedert den 1sten Junij dezes jaars tot den 31sten Oct. j.l. zijn te Londen niet minder dan 152 nieuwe maatschappijen opgerigt met een gezamentlijk kapitaal van 41,739,120 £, waarvan 12,237,020 £ is gestort. Onder deze compagnieschappen zijn er 50 voor spoorwegen, van welke 9 Britsche en 21 vreemde, 8 voor banken, 43 voor mijnen, 7 voor den bouw van schepen, 7 voor emigratie, enz. — Gedurende bovengenoemd tijdvak hebben vreemde gouvernementen te Londen geldleeningen aangegaan ten bedrage van 7,521,665 £.

— Vrijdag achtermiddag hebben de passagiers van de dezer dagen uit West-Indië aangekomen stoomboot *la Plata*, aan wier boord verscheiden schepelingen het slagtoffer van de gele koorts waren geweest, verlof bekomen, om te ontschepen; de bagaadje moest echter nog een dag op het schip blijven. De aan boord medegebragte doode personen mogten echter niet aan land begraven, maar moesten in zee geworpen worden, tot welk einde de *la Plata* Zaturdag de haven van Southampton verliet en eerst na het verrigten van den droevigen, maar raadzaam geachten pligt in het dok werd toegelaten tot het ontschepen der goederen.

— Er zijn berigten per *Washington* uit New-York ontvangen, loopende tot den 6den Nov. Zij brengen de bevestiging mede der verkiezing van den generaal *F. Pierce* tot president der Ver. Staten door eene meerderheid van niet minder dan omtrent 180,000 stemmen; de heer *Scott* had slechts 17,300 stemmen op zich vereenigd.

De door *Henriette Sontag* te Philadelphia gegeven acht concerten hebben gezamentlijk 23,400 doll. opgebragt, waarvan zij, na aftrek van 1000 d. voor elk concert, eene zuivere som van 15,000 d. heeft overgehouden.

FRANKRIJK.

PARIJS, 21 November.

De ministeriële bladen gaan voort met aan de tegen het keizerschap gerigte manifesten, inzonderheid van de republikeinsche partij, openbaarheid te geven. De *Constitutionnel* berigt, dat een groot aantal ingezetenen van Parijs onder het postmerk Londen een manifest ontvangen hebben van de *Revolutionnaire Gemeente*, de onderteekening voerende van *Pyat*, *Ronge* en *Avril*, en besluitende met deze woorden:

„Wij doen een beroep op alle harten en alle armen, op de geweren, op de hooivorken, op de straatsteenen. Alles moet in aller handen een wapentuig zijn en een middel van uitroeijing. Strijden moeten wij, niet stemmen."....

— De drukkers houden zich bezig met allerlei fraaije en zonderlinge stembriefjes voor de aanstaande stemming te drukken. Men vindt er die met gouden en purperen letters gedrukt zijn; anderen zijn met arenden, kroonen en zelfs portretten versierd; men heeft er gezien, die toegevouwen den vorm van den keizerlijken hoed hebben, maar opengeslagen zijnde den vorm van een arend vertoonen. Maar vooral is er een, dat geestig uitgedacht is, en ten doel heeft, om de aandacht op de amnestie te vestigen. Men ziet daarop de afbeelding van een gevangene, met het gelaat gretig uit de traliën van zijne gevangenis ziende naar een engel, die zwevende in het luchtruim wordt voorgesteld en den ongelukkige wijst op het woord *Ja*, dat zich in de zon vertoont.

— *Lodewijk Napoleon* heeft gisteren in een open rijtuig en zonder geleide de werkzaamheden aan de Louvre in oogenschouw genomen.

Van den 22sten. De *Moniteur* behelsde gisteren morgen eene nota welke hoofdzakelijk het volgende inhield:

„Niettegenstaande het ongunstige weder, hebben heden, Zondag, meer dan honderdduizend kiezers, dat is meer dan de helft der ingeschrevenen, aan de stemming te Parijs deelgenomen.

„In den omtrek der stad, op het platte land, is de geestdrift algemeen; de bevolking begeeft zich naar de stembus met het vaandel aan 't hoofd.

„Talrijke dépêches uit de departementen melden, dat de geestdrift der kiezers om aan de stemming te komen deelnemen, algemeen is.

„Zoover men thans reeds kan berekenen, schijnt ditmaal een nog grooter aantal kiezers aan de stemming te zullen deelnemen dan den 20sten December 1851."

Gisteren is dus allerwege in Frankrijk de volksstemming over het senaatsbesluit tot herstelling van het erfelijk Keizerschap begonnen. Al de berigten getuigen van de diepe kalmte, die allerwege in den lande bij het naderen dezer gewigtige gebeurtenis heerschte. Verontrustende geruchten te Parijs en elders in omloop gebragt, zoo als van plannen tot verzwaring van belastingen, van een ongeluk hetwelk den Prins-President op een wandelridje zoude overkomen zijn, worden in den *Moniteur* tegengesproken, als verzonnen om op de stemming der kiezers een' nadeeligen invloed uit te oefenen. Tevens heeft de prefect van politie te Parijs de bestaande strafbepalingen tegen hen die, al is het ook ter goeder trouw, valsche berigten erspreiden, op nieuw doen afkondigen.

De departementale dagbladen behelzen een aantal proclamatiën van prefecten, strekkende om den ijver der kiezers op te wekken, alsmede eenige mandementen van bisschoppen van dezelfde strekking. Vijf zoodanige mandementen zijn thans bekend; vele prelaten hebben op andere wijzen hunnen invloed in den geest des gouvernements aangewend.

— In het dagblad van het departement der Aisne, van den 16den dezer, leest men het volgende artikel, met het onderschrift *van overheidswege medegedeeld*: „Om de Protestantsche kiezers te weerhouden van het uitbrengen hunner stem, verspreidt men het logenachtige gerucht dat, wanneer het Keizerschap afgekondigd zal zijn, geene andere godsdienst dan de Roomsch-Katholijke in Frankrijk zal worden erkend. Zulk een gerucht is zoo ongerijmd, dat het niet in ernst tegengesproken behoeft te worden."

— Te Limoges hebben eenige demokraten zich l.l. Donderdag avond, in opgewonden toestand op de markt vertoond en een groot rood vaandel opgestoken, waar vreeselijke opschriften tegen Prins *Louis Napoleon* en tegen het leven der burgers, alsmede eene oproeping ter wapening te lezen stonden. De politie vertoonde zich krachtig om het vaandel met levensgevaar te veroveren; zoo groot was de tegenstand der kwaadwilligen. Vier belhamels zijn gevangen genomen, en eene huiszoeking heeft geleid tot de ontdekking van buskruid en wapenen.

— Gisteren heeft zich eene commissie van kooplieden gevormd, om aan *Lodewijk Napoleon*, bij inteekening, een' eeredegen en een diadeem aan te bieden.

— Bij eene huiszoeking, die dezer dagen te Rouaan plaats had, ontdekte de politie iemand van een voornaam voorkomen, die in de grootste ellende scheen te verkeeren en met lompen bedekt was. Zijne houding en manieren tot eenig wantrouwen aanleiding gegeven hebbende, had er een meer naauwkeurig onderzoek plaats en ontdekte men, dat de man aan bankbiljetten en effekten eene som bij zich droeg van 240,600 francs. Men nam hem in hechtenis, doch uit zijne verklaring bleek al ras, dat men met geen misdadiger te doen had. Het was de baron *B.*, een man, die bekend staat wegens zijne verregaande gierigheid en die alle geldbelegging, notarissen en bankiers zoodanig wantrouwt, dat hij steeds zijne bezittingen bij zich draagt hij leefde altijd in de grootste armoede, uit vrees van zijn renteloos kapitaal te moeten aanspreken.

— De *Moniteur* berigt dat de tijding der vrijstelling van *Abd-el-Kader* onder de inlandsche volksstammen in Algerië voor zoover zij onder hen reeds bekend is, geen verschijnsel eener onrustige stemming heeft te weeg gebragt. „De vijandelijkheden, — zegt het regeringsblad, — houden op en onze heerschappij bevestigt zich allerwege in ons Algerijnsch gebied. Zoo kunnen de Fransche bewindvoerders meer en meer voor de belangen en de welvaart der inlandsche bevolking werkzaam zijn. De Arabieren leggen zich dan ook met ijver en oordeel op werken van algemeen of bijzonder nut toe. Het aantal schoolonderwijzers, die onder hen werkzaam zijn, wordt grooter; en men ziet den afkeer der invloed hebbende Arabieren van de Fransche opvoeding van dag tot dag verminderen. In de Sahara heeft zich

eenige gisting geopenbaard; de gouverneur-generaal heeft daartegen krachtdadige maatregelen genomen."

— Een Belgisch dagblad, hetwelk met de hooge Katholijke geestelijkheid betrekkingen heeft, berigt het volgende: „Eenige dagen geleden hebben wij gemeld, dat de Paus zich bereid verklaard heeft om den nieuwen Keizer in Frankrijk te komen zalven. Dit berigt bevestigt zich, maar als vergelding vraagt de Paus ten behoeve der Fransche geestelijkheid zekere bewilligingen, waarover men het nog niet heeft kunnen eens worden. De overkomst van den Paus blijft derhalve nog onzeker."

[Aan hetzelfde Belgische blad van de partij der geestelijkheid wordt, onder dagteekening van den 17den dezer, daaromtrent het volgende uit Turyn geschreven: „Men verzekert stellig dat de Paus door Prins *Lodewijk Napoleon* herhaaldelijk en dringend uitgenoodigd zijnde om in Frankrijk te komen en hem de keizerskroon op te zetten, dit verzoek voorwaardelijk ingewilligd heeft.

„Hij zoude, naar verzekerd wordt, hebben te kennen gegeven, dat hij gaarne Frankrijk zoude bezoeken, maar dat het hoofd der Christenheid bezwaarlijk zijnen zetel verlaten en zulk eenen reistogt ondernemen konde, zoo daarmede niet voor de zaak der godsdienst eenig groot voordeel te behalen ware; hij zoude zich derhalve naar Frankrijk begeven, indien, ter vervanging van het tusschen Rome en Frankrijk bestaande concordaat, eene nieuwe overeenkomst uit zijne hand aangenomen wierd; het nieuwe concordaat zoude onder anderen bepalen moeten, dat allerwege in Frankrijk het Gallicaansche kerkgebruik door het Romeinsche vervangen en de kerkelijke huwelijksvoltrekking als voorwaarde der burgerlijke ingevoerd wierd."]

Van den 23sten. Het definitive resultaat der stemming over het senatus-consult, betreffende het keizerrijk, bedraagt in het departement der Seine in ronde getallen: *voor* 208,600 stemmen, *tegen* 53.600 stemmen, het leger: *voor* 82,000 stemmen, *tegen* 8,000 stemmen.

In de departementen bedraagt het aantal stemmen *tegen* ongeveer een tiende gedeelte van de stemmen *voor*. Het aantal stemmen, die uitgebragt zijn, is zeer groot.

- Volgens *le Pays* heeft de emir *Abd-el-Kader* den maire van Amboise verzocht, om ook zelf benevens zijne medgezellen te mogen stemmen over het voorgestelde senatus-consult betreffende het keizerrijk. De maire heeft dit toegestaan en gisteren hebben *Abd-el-Kader* en de zijnen hunne stembriefjes in eene afzonderlijke bus gelegd. In den brief van *Mustapha-Bey-Ahmed* verzocht deze namens den emir verlof, om hunne stem te mogen uitbrengen voor de benoeming van den *Sultan der Franschen.*

BELGIE.

BRUSSEL, 22 November.

De centrale sectie der Kamer van Volksvertegenwoordigers voor het voorbereidend onderzoek van het wets-ontwerp tot beveiliging van buitenlandsche vorsten tegen beleedigingen, heeft eenstemmig besloten, de aanneming van het ontwerp voor te stellen, doch met eene gewigtige wijziging, met weglating namelijk van de strafbepaling tegen beleedigende „redenen, kreten en bedreigingen." De minister van justitie heeft zich nog niet over deze wijziging verklaard, maar tijd gevraagd, om met zijne ambtgenooten daarover te beraadslagen. Het denkbeeld, om aan buitenlandsche vorsten geene bescherming tegen beleedigingen der drukpers te verleenen, dan onder beding van wederkeerigheid, is door de centrale sectie verworpen.

— De Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft eene petitie van het genootschap *Voor tael en kunst* te Antwerpen, waarin geklaagd wordt dat de Vlaamsche taal op de middelbare scholen niet, zoo als de wet voorschrijft, *grondig* wordt onderwezen, aan den minister van binnenl. zaken verzonden.

Een ingekomen wets-ontwerp betreffende de uitoefening der geneeskunst strekt, om een bij de regterlijke magt bestaand verschil over de uitlegging der Nederlandsche wet van den 12den Maart 1818 te beslissen, en bepaalt dat artikel 18 dier wet aldus zal worden verstaan: „Wie zonder verkregen bevoegdheid zieken pleegt te bezoeken en naar hunnen toestand onderzoek te doen, een tot genezing van zekere ziekten dienstig middel voor te schrijven of te bezorgen, de wijze van aanwending aan te wijzen, is schuldig aan onwettige uitoefening der geneeskunst, hetzij hij winst bejage of uit liefdadigheid handele, en al of niet den titel van geneeskundige aanneme."

— Heden begeeft zich de Fransche gezant met het geheele personeel van het gezantschap naar Valenciennes, om te stemmen voor het plebiscit betreffende het herstel des keizerrijks.

NEDERLAND.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van Maandag den 22sten November.

In deze zitting zijn de geloofsbrieven van den heer *van Panhuys*, nieuw benoemd lid, ter onderzoek in handen gesteld van eene commissie, bestaande uit de heeren *Heemskerk*, *Luyben* en *Beens.*

Zijn ontvangen twee Koninklijke boodschappen, ten geleide van twee wetsontwerpen, als: 1) tot goedkeuring van eene additionele overeenkomst wegens handel en scheepvaart tusschen de Nederlanden en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika gesloten, en 2) tot goedkeuring van een traktaat van handel en scheepvaart tusschen de Nederlanden en de republiek Portorico gesloten. — Verzending naar de afdeelingen.

Op voorstel van den president wordt besloten: 1) dat het getal leden, waaruit de commissie voor de enquête wegens de zoutwet zal bestaan, vijf zal bedragen. Door den heer *Heemskerk* was voorgesteld, uit hoofde van de nieuwheid der zaak, het getal leden op zeven te bepalen, doch het voorstel van den president is met 33 tegen 19 stemmen aangenomen; 2) dat het minste getal leden, waarvoor de verhooren zullen moeten plaats hebben, drie zal bedragen, en 3) dat de termijn, waarop de enquête zal moeten zijn afgeloopen, wordt vastgesteld op den eersten September 1853.

De Vergadering gaat nu over tot het benoemen der vijf leden, waaruit de bovengemelde commissie voor de enquête zal bestaan.

De uitslag daarvan is dat de commissie wordt zamengesteld uit de heeren *van Nispen*, *van Hall*, *Blussé*, *Bachiene* en *Poortman.*

Van de aangenomen besluiten zal in de *Staats-Courant* melding gemaakt worden.

Waarna de Vergadering tot morgen is gescheiden.

Zitting van Dingsdag den 23sten November.

In deze zitting heeft het nieuw benoemde lid, de heer *E. A. E. A.* baron *van Panhuys*, te Vorden, zitting genomen.

De commissie van rapporteurs heeft haar verslag uitgebragt over het wets-ontwerp tot het voorloopig in omloop houden van 10 millioen muntbiljetten van 1849.

Daarna zijn de algemeene beraadslagingen over Hoofdstuk IV. (*Dep. van Justitie*) voortgezet.

De heeren *van Lynden*, *Jongstra*, *Hugenholtz*, *van Voorst*, *Luyben* en *van Eck* hebben bij die gelegenheid het woord gevoerd.

De minister van justitie heeft al de aanmerkingen van algemeenen of bijzonderen aard in de zittingen van Zaturdag en heden gemaakt beantwoord. Gelijk in de mem. van beantw., heeft de minister vel, beloften gedaan, tot algemeene of partiële verbeteringen in die onderwerpen, welke met ons regtswezen, de regtsbedeeling en codificatie in verband staan.

De heeren *van der Linden* en *de Man* hebben er evenwel op aangedrongen om die partiële verbeteringen toch ten spoedigste te willen aanbrengen, wier dringende noodzakelijkheid zoo lang en zoo zeer zijn erkend, opdat een en ander niet langer afhankelijk blijve van den altoos onzekeren uitslag van de vaststelling van eenige voorname wetten.

De minister heeft daarop verklaard, dat hij niet tegen partiële verbetering gestemd is, wanneer deze gevoegelijk kan plaats hebben, en er geen uitzigt bestaat, dat spoedig eene algemeene regeling, waarin het onderwerp betrokken zoude zijn, tot stand zal kunnen komen, en dat hij zich, bij de bewerking der voor te dragen regterlijke organisatie, ten doel zal stellen vereenvoudiging en verbetering, waaruit van zelf mindere kostbaarheid moet volgen.

Enkelde afzonderlijke artikelen hebben aanleiding gegeven tot aanmerkingen, en daaronder de kosten van de *algemeene* of *rijks-politie*. Een amendement van den heer *P. Kist*, strekkende, om de bezoldiging van den ambtenaar van politie te Lobith weg te laten, is met 41 tegen 24 stemmen *verworpen*, en daarop is het geheele 17de artikel, betreffende de genoemde politie, waartegen de heer *Godefroi* verschillende bezwaren had geopperd, met 32 tegen 30 stemmen *verworpen.* — Ten slotte is de geheele begrooting van dit hoofdstuk, aldus gewijzigd, door al de tegenwoordige leden, met uitzondering van den heer *Jongstra*, goedgekeurd.

In den loop der beraadslaging heeft de minister nog, in antwoord verklaard, op eene vraag van den heer *v. Nierop*, dat noch van zijn departement, noch van de regering maatregelen zijn uitgevaardigd tegen de vrijheid der drukpers, en ook niet zullen worden uitgevaardigd.

'S GRAVENHAGE, 24 November.

De pleidooijen in de zaak van het Huiszittenhuis te Leiden, die heden voor het Prov. Hof in Zuid-Holland zouden zijn gehouden, zijn voorloopig uitgesteld tot den 30sten Maart aanst. — Naar men wil zouden er onderhandelingen tot schikking plaats hebben.

— Gisteren is alhier aan het ministerie van binnenlandsche zaken, de eerste telegraphische dépêche van Brussel, door de nieuwe inrigting, ontvangen. Zij is in 33 minuten tijds overgebragt. De linie kan als voltooid beschouwd wordent

— Gisteren heeft men op het Buitenhof een begin gemaak met de afmeting tot het plaatsen van het standbeeld van wijlen Z. M. Koning *Willem II.*

AMSTERDAM, 23 November.

Gisteren namiddag te 1 uur aanvaardde de heer mr. *J. de Bosch Kemper*, in de groote gehoorzaal van het *Athenaeum Illustre*, de hem opgedragene betrekking van hoogleeraar in de staatswetenschappen aan gemelde doorluchtige school, door het houden eener plegtige redevoering in de Hollandsche taal, in tegenwoordigheid van een zeer groot aantal toehoorders. Na eene korte inleiding, ter verklaring van zijne beschroomdheid bij het aannemen eener zoo gewigtige wetenschappelijke betrekking, na gedurende 20 jaren in regterlijke posten te zijn werkzaam geweest, ging de hoogleeraar tot de behandeling van het door hem gekozen onderwerp van zijne rede over, en sprak: *Over de staatswetenschap, eene wetenschap op waarneming en wijsbegeerte gegrond en door voortdurende kritiek te volmaken.*

— Uit Goes schrijft men, dat de polder Everinge, nabij Ellewoutsdijk, in groot gevaar verkeert. De zeedijk begeeft zich meer en meer. en de landbouwers hebben reeds hunne tilbare have en vee in veiligheid gebragt; reeds lang waren aan dien dijk calamiteiten voorzien, en niettegenstaande de pogingen van den waterstaat, om zulks te keer te gaan, schijnt men den dijk niet meer te kunnen behouden.

— Volgens nadere berigten uit Triëst, bij het K.K. Oostenrijksche consulaat-generaal alhier ontvangen, hebben de bijdragen ter ondersteuning van de nagelatene weduwen en weezen van de verongelukte 9 Helvoetsluizer zeelieden zulk een gunstigen voortgang gehad, dat reeds eene som van *f* 2622.74 aan genoemd consulaat-generaal is kunnen worden overgemaakt, om aan het gemeentebestuur van Helvoetsluis ter verdeeling onder de ongelukkige betrekkingen te worden ter hand gesteld.

De treurmare, dat 9 Hollandsche zeelieden in hunne pogingen tot bijstand en redding van het Oostenrijksche schip *Pegno d'Amicizia* en deszelfs ekwipage, den dood in de golven hadden gevonden, heeft de algemeene deelneming van den Triëster handels- en zeemansstand opgewekt; een gevoel van diepe droefheid en dankbare bewondering voor Neêrlands strandbewoners bezielde allen, en gaarne gaf iedereen zijne sympathie voor deze en voor het bevriende Nederland, in ruime bijdragen voor de ongelukkige weduwen en weezen, te kennen. De zee-assurantie-maatschappijen te Triëst hebben *f* 1020, de Oostenrijksche Lloyd *f* 200 en het beurs-comité *f* 1300 bijgedragen.

— Met de laatste overlandpost is berigt ontvangen van den dood van een' onzer bekwame zee-officieren, den luit. ter zee 1ste kl. *H. Glabbeek van der Does*, bij een' verraderlijken aanval door de inlanders van Timor. De *Utr. Cour.* deelt daaromtrent een uitvoerig partikulier berigt mede, waarin hoofdzakelijk het volgende voorkomt:

De voornoemde officier, bevelhebber van de schoenerbrik *Banca*, kwam den 2den Junij j.l. te Timor Koepang terug van eene wetenschappelijke commissie. Naauwelijks aangekomen, werd hij door den waarnemenden assistent-resident verzocht, een' maatregel van politie naar Atoepoepoe, op het gemelde eiland, door eene militaire operatie te ondersteunen. Hij begaf zich tot dat einde, met de *Banca*, naar Atoepoepoe, om aan den Nederlandschen posthouder aldaar den sterken arm te leenen, ten einde een' Chinees, die zich openlijk tegen het Nederlandsche gezag verzet had, gevangen te nemen. Te Atoepoepoe gearriveerd zijnde, vernam hij, dat de Chinees zich bevond bij zijn' schoonvader, den radja van Lidakh, die, volgens de gidsen, 3 uren ver in 't binnenland woonde. Daar het meer dan waarschijnlijk was, dat de genoemde Sultan zou weigeren, zijn' schoonzoon uit te leveren, besloot de kommandant van de *Banca*, hem gewapend te gaan halen. Tot dat einde begaf hij zich in den avond van den 28sten Julij op weg, met den adelborst der 1ste kl. *Jolly*, den off. van gez. *Vernhout*, den waarnemenden resident en de noodige manschappen, bestaande in 19 Europeanen, 12 gewapende Javanen, 18 Rottinezen, en eenige Koelies, allen te zamen 70 man. Spoedig bemerkte de bevelhebber, dat hij misleid was omtrent den afstand. De woonplaats van den radjah lag wel 10 uren ver in 't binnenland, en doordien de weg meest over steile bergen en door diepe ravijnen liep, waren de troepen weldra uitgeput door vermoeijenis. Men rustte verscheidene malen gedurende den nacht, doch bekwam spoedig gebrek aan drinkwater, daar de medegenomen voorraad niet voldoende was voor den langen togt. Des ochtends te 8 uur bereikte men Lidakh. De radjah was zeer verwonderd, zoo vele Europeanen te zien, en ontving de aangekomenen vriendelijk; maar dadelijk kwam zijne lijfwacht onder de wapenen. De Chinees was reeds vertrokken, en te vergeefs werd zijne woning doorzocht. Ofschoon de manschappen zeer vermoeid waren, meende de kommandant onverwijld te moeten terugtrekken. De radjah volgde met eene groote krijsmagt. Toen het detachement op 3 uren afstands van Atoepoepoe gekomen was, hield het rust bij eene zoetwaterbron. Omdat die plaats in het gebied van Atoepoepoe gelegen was, meende men daar geen aanval te vreezen te hebben; de manschap kon ook niet meer voort. Na een kort verwijl, bemerkte men den Chinees, dien men zocht; hij werd in hechtenis genomen, doch zijn geleider ontsnapte en rende, onder een vervaarlijk krijgsgegil, naar de op eenigen afstand volgende Lidakhers. Weldra werd van de steile hoogten, welke het ravijn, waarin men rust hield, van alle kanten omringden, een levendig geweervuur op het detachement geopend. Men trachtte terug te trekken over een' berg, van waar men nog geen vuur ontvangen had; doch wegens den staat van uitputting, waarin de manschappen zich bevonden, ging dit zeer moeijelijk. De bevelhebber werd doodelijk gewond; het linker scheen- en kuitbeen werd hem op verscheidene plaatsen verbrijzeld; ook 3 mariniers bekwamen schampschoten. De officier *Vernhout* verbond den kommandant zoo goed mogelijk; de matroos *de Haan* droeg hem uit het heetste vuur; hij werd daarna op een' der medegenomen paarden geplaatst, doch moest toen een omweg maken om tegen de hoogte op te komen. Hierdoor dwaalde men van het hoofdkorps af. Bij den kommandant waren 6 matrozen achtergebleven. Reeds herhaaldelijk had *van der Does*, om niet levend in handen des vijands te geraken, zijne medeofficieren verzocht, hem den dood te geven; thans, nu de vijand meer en meer naderde, en zes zijner manschappen voortdurend in grooter gevaar geraakten. alleen uit zorg voor hunnen beminden kommandant, gaf hij bepaaldelijk bevel om hem af te maken. Een kogel, hem door de linkerslaap gejaagd, gaf den eerlijken krijgsman den dood, dien hij, bij zijn sterk bloedverlies en wegens het gevaar, waarin hij zijne manschappen plaatste, zoo zeer begeerde. — Het hoofdkorps kwam 's avonds geheel ontredderd te Atoepoepoe aan. De zes matrozen kwamen eerst den volgenden ochtend teregt.

ZWOLLE, 22 November.

In den vroegen morgen van gisteren overleed onze geachte stadgenoot, de weleerwaarde zeer geleerde heer *H. Bleijenberg.* Smartelijk is de slag door zijn verscheiden aan zijne diepbedroefde weduwe, waarmede hij juist vijfentwintig jaren door het huwelijk was vereenigd, en aan zijn talrijk huisgezin toegebragt. Ook door de Hervormde gemeente en de vele vrienden, die 's mans edele hoedanigheden hoogschatten, zal zijn dood als een treffend verlies worden betreurd.

ZUTPHEN, 23 November.

Uit eene vrij zekere bron vernemen wij, dat baron *Schimmelpenninck van der Oije*, met den 1sten Januarij 1853, als commissaris des konings in Gelderland zal worden vervangen door baron *Sloet*, thans griffier der staten in die provincie. (*N. Rott. Ct.*)

LEEUWARDEN, 22 November.

Gisteren voormiddag werd in de onderscheidene kerken aan de Ned. Herv. gemeente alhier bekend gemaakt, dat, nadat in de maand Mei l.l. het fonds *tot ondersteuning voor brave en behoeftige onbedeelde leden der gemeente*, een legaat had mogen ontvangen, hetzelve dezer dagen wederom door een' onbekenden gever, voor de *vierde* maal, met de aanzienlijke som van *duizend* gulden was begiftigd.

ASSEN, 23 November.

In de laatste 14 dagen van de maand Oct. j.l. zijn alhier op de waag bij den logementhouder *Donker* gewogen en aldaar ontvangen 21000 halve Ned. ponden honig en 4531 halve Ned. ponden was. De honig kostte de 100 ponden *f* 12, het was de 5 ons 82 cents.

— Men verneemt, dat in de laatste vergadering van den raad der gemeente Smilde besloten is, om autorisatie te vragen, ten einde met de gemeenten Lemsterland, Weststellingwerf, Ooststellingwerf en Opsterland te onderhandelen over het bestaande plan, om gemeenschappelijk een grindweg aan te leggen van de Lemmer tot aan 's rijks straatweg bij den mond der Wittewijk te Smilde.

— Te Annen is de zenuwkoorts nog heerschende; dagelijks hoort men van nieuwe lijders, terwijl er reeds een vijftiental aan overleden is, waaronder een man en zijne echtgenoot, die op één' dag begraven zijn.

KOEVORDEN, 21 November.

De heer *van Ruinen* is thans dagelijks bezig met het afbakenen van het geprojecteerde kanaal van hier naar de Noord- en Zuidbarger veenen, en van daar naar de Hannoversche grenzen. De eerste baak van deze zijde is geplaatst op de kruin van het glacis, bij den bedekten weg buiten de Bentheimerpoort.

MEPPEL, 23 November.

Vrijdag l.l. legde de eervol ontslagene burgemeester, de heer dr. *J. E. Slot*, zijne betrekking in eene vergadering van den raad, onder het houden van eene gepaste en zeer aandoenlijke rede, neder, en gaf zulks over aan den oudsten wethouder, den heer mr. *W. L. Tonckens*, die den heer *Slot* voor zijne aan de stad bewezene diensten ook namens alle raadsleden bedankte, terwijl hij zich in zijne gewigtige en zoo hij hoopte kortstondige betrekking in hunner aller verschoonende medewerking aanbeval.

In die vergadering is wijders beslist, dat het plan tot aankoop van het logement *de Bonte-Koe* en de inrigting daarvan gen tot een gemeentehuis, waarin alle mogelijke vergaderingen kunnen gehouden en de kantonale gevangenissen verbonden kunnen worden, met 9 tegen 2 stemmen verworpen, en te dien aanzien besloten, om eene commissie te benoemen tot het ontwerpen van een ander minder kostbaar plan.

— Bij de heden plaats gehad hebbende opening der ingeleverde stembriefjes ter verkiezing van een lid van den gemeenteraad is de uitslag geweest, dat van de 143 geldig uitgebragte stemmen zijn gevallen op mr. *G. L. Kniphorst* 50, *J. J. Slot* 29, tusschen welke eene herstemming zal plaats hebben, die bepaald is op Vrijdag den 3den December e. k.

GRONINGEN, 25 November.

Heden namiddag ontstond alhier brand in den schoorsteen der achterbehuizing van den meubelmaker KÜHN, in de Poelestraat, die evenwel door vereenigde hulp spoedig werd gebluscht. Een paar brandspuiten bevonden zich dadelijk op de plaats des ongevals, maar behoefden niet in werking te worden gebragt.

— Bij besluit van den 22sten dezer, heeft Zijne Maj. benoemd bij de rustende schutterij in de provincie Groningen: 3de bataljon staf, tot 2den luitenant-kwartiermeester J. NIEUWENHUIS, thans 2de luitenant bij de 2de compagnie; — 4de compagnie, tot kapitein mr. H. A. VINKERS, thans 1ste luitenant, — tot 1sten luitenant J. J. DE BOER, thans 2de luitenant; — tot 2den luitenant O. DE REHDEN VAN SWINDEREN CLEVERINGA, thans sergeant, — en 5de compagnie, tot 2den luitenant, R. P. BROUWER, thans sergeant.

— Op den 16den dezer heeft te *Steentil*, bij het doorvaren van de schuit van Oldehove op Groningen, des morgens een ongeval plaats gehad, waardoor bijna een menschenleven te betreuren ware geweest, gelijk op dezelfde plaats en om dezelfde moeijelijkheid voor ruim vier jaren werkelijk iemand van diezelfde schuit het leven heeft verloren. De knecht van den schipper nl. viel van de schuit en zoude waarschijnlijk zijn verdronken, zoo niet de aanwezigen op de schuit van Feerwerd, die vlak achter de eerstgenoemde was, hem hadden gered.

Te betreuren is het — zegt de berigtgever, — dat men dit ongeval niet alleen aan onvoorzigtigheid kan toeschrijven maar vooral aan de groote moeijelijkheid, om in den geweldigen stroom op die bijna grondelooze plaats de schuiten onder de brug door te krijgen, en zeer te wenschen is het, ter voorkoming van meerdere ongelukken, dat daarin door het gewestelijk bestuur worde voorzien.

— Volgens een dagblad zouden verscheidene boekhandelaren te Amsterdam voor den heer officier van justitie geroepen zijn, ter zake van het verkoopen van het tegen den Franschen President gerigte libel, den titel voerende: „*Les Nuits de St. Cloud.*"

Wij stippen hierbij echter aan, dat de minister van binnenl. zaken, dezer dagen, op de meest stellige wijze in de Tweede Kamer verklaard heeft, „dat van regeringswege niet alleen geen verbod, maar ook geene vermaning is gedaan tegen het verkoopen van zekere staatkundige geschriften." De minister verklaarde, dat de regering hier te lande daartoe geen regt had.

Hiermede stemt dan ook overeen het volgende berigt in de *Amst. Ct.*: „Naar wij van wélonderrigte zijde vernemen, vindt de vervolging van enkele boekverkoopers te dezer stede, ter zake van het uitgeven of verspreiden van *Fransche brochures*, waarvan sommige dagbladen melding maken, *alleen* plaats op grond van art. 283 van het Wetboek van Strafregt, straffen bedreigende tegen de uitgaaf of verspreiding van gedrukte werken, waarin de *ware naam*, het *beroep* en de *woonplaats* van den schrijver of drukker *niet* is vermeld."

— Op dit oogenblik bevinden zich hier te lande 50 Oost-Indische ambtenaren met verlof, en daarvan 39 tot herstel van gezondheid. Deze ambenaren trekken gezamentlijk ongeveer *f* 130,000 verlof-traktement.

Thee-cigaren.

Volgens brieven uit St. Petersburg komt het rooken van groene thee, in de plaats van tabak, daar sterk in zwang, inzonderheid bij de hoogere standen. Men verkoopt daar ter stede dan ook reeds Thee-cigaren, aan welke velen de voorkeur boven de gewone cigaren geven, ook omdat zij de bedwelmende kracht van deze niet hebben.

(*Ingezonden.*)

Kunstnieuws.

GRONINGEN, 25 November.

Maandag avond werd alhier concert gegeven door de heeren HAGEMAN, TEN HAVE en BEKKER, van het conservatoire te *Brussel.*

De luide toejuiching die hun bij herhaling ten deel viel bewees, hoe zeer dat spel de algemeene goedkeuring mogt wegdragen, en het is ons aangenaam, dit hier te kunnen betuigen, aangezien wij ditmaal onzen lof aan landgenooten kunnen besteden.

En hiermede wenschen wij dezen jeugdigen virtuosen, wier namen in het buitenland reeds met lof bekend zijn, overal, waar zij zich in het vaderland zullen laten hooren, dezelfde goedkeuring toe, die hun hier mogt te beurt vallen — en dan van een meer talrijk publiek.

(Dit berigt was reeds geschreven, toen wij vernamen dat de bovengenoemde heeren morgen, Zaturdagavond, alhier een tweede concert zullen geven. Wij hopen, dat allen die er prijs op stellen de kunst te ondersteunen, dat concert zullen bezoeken.)

Wij nemen de vrijheid, de aandacht van onze tooneelminnende en menschlievende stadgenooten te vestigen op de representatie, welke morgen avond in den grooten schouwburg alhier, ten voordeele van een huisvader, vrouw en negen kinderen, zal gegeven worden. De gekozene voorstelling: *de eerste stap*, het Hoogduitsch van JOHANNA VON WEISSENTHURM, door den Amsterdamschen tooneelspeler den heer C. J. ROOBOL vrij nagevolgd, is een goed menschkundig geschreven blijspel. De daarin voorkomende hoofdrol: de vrijvrouw VAN BIRKENAU, welke door mejufvrouw DE KONING zal vervuld worden, is een van die edele en beminnelijke karakters, die voorzeker behagen; de overige rollen kunnen door het personeel, waardoor deze representatie gegeven zal worden, goed bezet en uitgevoerd worden; ook het nastukje, *de Koning van gisteren*, is een aardig blijspel, dat steeds heeft voldaan. Wij vertrouwen dus ten volle, dat een en ander aan het op te komen publiek voorzeker genoegen zal geven. Wij durven deze representatie dan ook gerust aanbevelen, en hopen, dat eene goede deelneming den ondernemer moge verheugen.

GRONINGEN, 26 November 1852.

Letternieuws.

Werd er onlangs uit Parijs gemeld dat de Fransche auteur ALEXANDER DUMAS plan had in het licht te doen verschijnen een werk, onder den titel van *Laquedem*, dat *honderd* deelen zoude uitmaken, niemand gewis heeft aan dat berigt geloof gehecht en het enkel aangemerkt als eene zinspeling op de buitengewone vruchtbaarheid van het genie van dien schrijver, — thans evenwel kunnen wij den beminnaars van romanlectuur verwittigen, dat er inderdaad een dergelijk werk in

... ugt is, en zulks wel van een' *Nederlandschen* schrijver. De heer J. DE VRIES, te Amsterdam, heeft namelijk dezer dagen een prospectus verzonden, waarbij hij aankondigt, dat hij voornemens is het licht te doen zien een werk getiteld: *Honderd-en-een Verhalen van een' Romanschrijver*, welke vervat zijn in *even zoovele* deelen.

Met het oog op des schrijvers vroegere werken, met name *de Bloem van Antwerpen*; 18 *Eeuwen*; *het Testament*; *de Dag der Vergelding*, enz. enz., kunnen wij niet afzijn deze onderneming in de opmerkzaamheid vooral van Leesgezelschappen aan te bevelen, opdat alzoo de schrijver die aanvankelijke ondersteuning erlange, die bij dusdanige onderneming een volstrekt vereischte is. — Dat de lezer bij zulk een verbazend aantal deelen den draad zal verliezen, deze vrees is ongegrond, aangezien volgens prospectus ieder deel een afzonderlijk verhaal zal uitmaken. Jaarlijks zullen drie deelen worden uitgegeven.

Kerknieuws.

GRONINGEN, 25 November. De met den 1sten Jan. aftredende notabelen der Ned. Herv. gemeente: prof. *P. Hofstede de Groot*, mr. *W. de Sitter*, mr. *H. Nienhuis*, *J. G. Holthuis* en *W. T. Mulder*, zijn als zoodanig herkozen.

— Door den kerkeraad der Herv. gemeente te Oud-Alblas is den 18den dezer tot herder en leeraar der gemeente te Oud-Alblas beroepen ds. *A. van Herwaarden*, predikant te Fijnaard en Heiningen.

— Te Anjum is beroepen ds. *H. W. Witteveen*, pred. te Ermelo.

— Ds. *T. Pijttersen*, van Rorodahuizen (klassis Leeuwarden), heeft voor het op hem uitgebragte beroep naar Zuidwolde (klassis Meppel) bedankt.

— Op de *Provinciale kerkvergadering van Zuid-Holland*, den 9 en 10den November te Rotterdam gehouden en gesterkt door deputatiën uit Groningen, Drenthe, Noord-Holland, Utrecht, Noord-Braband en Zeeland, zijn de proponenten *A. F. Kok* en *J. Ph. Sluiter* geëxamineerd, en daarop tot herder en leeraar bij de Chr. Afgescheidenen toegelaten.

— Ds. *J. J. Kooiker*, te Nijeveen en Kolderveen, heeft op nieuw eene beroeping ontvangen van de gecombineerde gemeenten te Baflo en Winsum.

— Ds. *J. R. Kreulen*, pred. te Wildervank, heeft de beroeping naar Hallum bedankt.

— Den 14den November werd ds. *J. Beijer* bij de Chr. Afgesch. gemeente te Leeuwarden bevestigd door ds. *S. Baron*. De bevestiger had tot tekst 1 Thess. V: 12, 13; de bevestigde: 1 Cor. II: 2.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen te Amsterdam den 20 Nov., kapit. *Joosten* Vrouw Hillechiena, van Londen; *Mellema* Jacobus Antonie, van Sunderland; *de Grooth Bakker* Catharina, van Petersburg; *Prak* Rensina, van Riga; *Dekker* Epimachus en *Bakker* Johanna, beide van Dantzig; den 21sten *Baas* Wilmina, van Sunderland; *Beekman* Cornelia, van Petersburg; *Zijl* Alpha, van Nerva; den 22sten *Wijkmeijer* Anna, van Petersburg; *Wijbes* Vriendschap, van Koningsbergen; den 23sten *Muller* Minerva, van Londen; *Rozeboom* Eendragt, van Norden. — Te Texel den 21 Nov., *Gorter* Johanna Maria Christina, van Samarang, vertrokken den 9 Augustus; *Hazewinkel Muntendam* Anna Maria, van Plymouth; *de Boer* Johanna Geertruida, van Smirna en Samos; *Venster* Drie Gebroeders, van Samos; *Olthoff* Abeldina, van Londen. — In het Vlie den 20 Nov., *de Boer* Concordia, van Fredrikstad. — Te Helvoet den 22 Nov., *Sissingh* Harmina Catharina, van Triest; *Plukker* Hendrika, van Liverpool. — Te Brouwershaven den 19 Nov., *de Groot* Margaretha, van Berdianski naar Rotterdam. — Te Vlissingen den 21 Nov., *Mulder* Marchiena van Berdianski; *Sap* Johanna Jacoba, van Triest. — Te St. Malo den 16 Nov., *de Boer* Elisa, van Rotterdam. — Te Teneriffe den 1 Nov., *de Jonge* Arendina, van Cardiff. — Te Livorno den 15 Nov., *Potjewijd* Afiena, van Amsterdam. — Te Bristol den 11 Nov., *Mulder* Jonge Hendrik, van Lissabon. — Te Leith den 18 Nov., *Pot* Catharina Wilhelmina, van Koningsbergen. — Te Hamburg den 21 Nov., *Wever* Jonge Hendrik, van Gend; den 22sten *de Groot* Adriaan, van Amsterdam. — Te Dantzig den 17 Nov., *Smit* Alegonda Rensina en *Faber* Twee Vrienden, beide van Londen. — Te Pillau den 16 Nov., *Sap* Broederliefde, van Londen; den 19den *Lukje* Frouke Egberdina, van Amsterdam; *Bakker* Mina en Willem, van Rotterdam; *Lever* Elsina Engelina, van Londen. — Te Bolderaa den 11 Nov., *Doewes* Afiena Hillechiena, van Newcastle. — Te Croonstad den 11 Nov., *Grilk* Anna Catharina, van Rotterdam; is met verlies van anker en touw en onder noodtuig, met adsistentie binnengebragt. — Te Swinemunde den 19 Nov., *van Laten* Anechina, van Hamburg.

Binnengekomen te Amsterdam den 24 Nov., kapit. *Olthoff* Abeldina, van Londen; *Brandts* Jonge Willem, van Petersburg; *ter Poorten* Ida Maria, van Dantzig; *Glim* Hendrika Margrieta, van Bergen; *Esbra* Elisabeth, van Flensburg; *Feiken* Alida Adriana, van Bremerhaven; *Klein* Jantina, van Bremen. — Te Texel den 23 Nov., *Koning* Johanna Marchiena, van Newcastle; *Wijbes* Vriendschap, van Stockton. — In het Vlie den 21 Nov., *Top* Onderneming, van Londen; *Munneke* Baudina, van Newcastle; *Potjer* Catharina Jantina, van Hartlepool; *Diepenbroek* Helena Thecla, van Petersburg; *Wever* Elisabeth Maria, van Frederikstad. — Te Helvoet den 23 Nov., *van der Werf* Jandina, van Liverpool. — Te Kertch den 23 Oct., *de Boer* Wynanda Lucretia, van Triest. — Te Triest den 19 Nov., *Leeuw* Cornelia, van Newcastle. — Te Genua den 14 Nov., *de Boer* Fenna, van Ardrossan. — Te Londen den 22 Nov., *Rozema* Jacob van Cleeff, van Groningen; *Mulder* Zorg en Vlijt, van Hobroe. — Bij Margate den 20 Nov., *Wilkens* Harmonie, van Amsterdam naar Corfu. — Te Portsmouth den 20 Nov., *Smit* Angelina, van Newcastle naar Barcelona. — Te Falmouth den 20 Nov., *de Jonge* Petrus Jacobus, van Marseille. — Te Douglas I. M., *Kwakenburg* Wilmina, van Petersburg. — Te North Shields den 20 Nov., *Amsinga* Jonge Hero, van Amsterdam; *Douwes* Alsina Maria, van Londen. — Te Sunderland den 20 Nov., *Koning* Geldenrust, van Amsterdam. — Te Lowestoft den 19 Nov., *Boekhout* Johannes Hermanus, van Amsterdam naar Dublin.

Zeilklaar te Londen den 21 Nov., *Visser* Eensgezindheid, *Boomgaard* Margaretha en *de Jonge* Gesina Jantina, alle 3 naar Elseneur.

Vertrokken van Amsterdam den 20 Nov., *Huizinga* Margaretha, naar Londen; den 21sten *de Jonge* Jantina, naar Stettin; den 22sten *Helmers* Harmina, naar Hamburg. — Van Helvoet den 21 Nov., *Swanenburg* Neeltje, naar Leith. — Van St. Nazaire den 19 Nov., *Wijbus* Voorwaarts en *Stuitvoet* Annechiena Harmina, beide naar Rotterdam. — Van Dundee den 18 Nov., *de Boer* Verwachting, naar Harlingen. — Van Holbeck den 13 Nov., *Wijmeijer* Gesina, naar Holland. — Van Wolgast den 15 Nov., *Gnodde* Alida Sophia, naar Rendsburg. — Van Bolderaa den 14 Nov., *Karst* Martha Alida en *Waker* Catharina Isabella, beide naar Elseneur.

Vertrokken den 23 Nov., kapit. *de Groot* Twee Gezusters, naar Londen. — Van Aberdour den 18 Nov., *Eefting* Hermanna en den 23den *Zeven* Concordia, beide naar Hamburg.

HELSINGFORS, 11 Nov. Volgens berigt van Ekenäs van den ..sten dezer, was aldaar door eenen visscher aangebragt een matroos, behoord hebbende tot de equipage van het Nederlandsche schip Harmonie, kapit. *Korll*, (?) van Newcastle naar Reval, den 3den dezer, 1 mijl W. van Hangöridd, gezonken en waarbij zijn omgekomen de kapitein, diens vrouw, hunne beide kinderen, de stuurman *R. Korll* en de matrozen *H. B. Morang* en *J. Tietsema*, terwijl de geredde persoon is de kok *P. J. de Roos*.

HOLTENAU, 18 Nov. Het schip Geerdina Beerta, kapit. *Giezen*, van Flensburg naar Lynn, bij Friedrichsort gestrand, is weder af- en alhier in de haven gekomen; neemt de lading weder in.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN, welke de Sond gepasseerd zijn.

.. Nov. Ebeling, Maria, v. Riga n. Abbeville, m. lijnzaad.
Brugma, New Burhaven, v. Amsterdam n. Pillau, m. stukg.
.. — Koerts, Juffer Garrelts, v. Libau n. Maas, m. granen.
Helmers, Stad en Lande, v. Memel n. Harlingen, m. staven.
Kammenga, Oldambt, v. Riga n. Rotterdam, m. lijnzaad.
Oldenburger, Catharina Cornelia, v. Koningsb. n. Salcombe, m. tarwe.
de Haan, Reina, v. Wick n. Stettin, m. harings.

De Wind den 18den Nov., Z.Z.W., W.Z.W., Z.W.; den 19den N.W., W.; den 20sten W.Z.W.

BURGERLIJKE STAND.

Van af den 19den tot en met den 25sten November 1852 zijn te *Groningen* geboren 15 zoons en 11 dochters; gehuwd 9 paren; overleden 8 ouden en 4 jongen.

PRIJSCOURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 24 *November*.

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. 63⅞, 63 15/16, 63 15/16; Dito Dito 3 pCt. 76⅞, 77, 77; Dito Dito 4 pCt. 95⅛, 95 3/16, ..; O. I. Leening 4 pCt. 94⅝; Handelmaatsch. 4½ pCt. 117¾, 117⅝; Haarlemmermeer 5 pCt. 102⅝; Aand. Rijnspoorw. 4½ pCt. 101. — BELGIE, 2½ pCt. 53⅛, 53¼; Dito bij *Rothschild* 2½ pCt. 53 7/16, 53¼, 53¼. — FRANKRIJK, Oblig. 3 pCt. 78⅛, 78¼, 78¼. — SPANJE, Onb. Stukk. 1 pCt. ¾, 24 13/16; Dito 3 pCt. 50 9/16, 50⅝, 50 9/16, Dito Binnenl. à 3 pCt. 45⅝; Coup. Bewijzen 3 11/16, 3⅝. — PORTUGAL, Londen 5 pCt. 41 3/16; Dito Dito 4 pCt. 37 9/16, 37 11/16, 37 9/16. RUSLAND, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 107⅞; Dito Dito 1828 en 1829 5 pCt. 106½; Dito 4½ pCt. 101 11/16; Dito bij *Hope* 4 pCt. 91 7/16, 91 9/16, 91 9/16; Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. 91⅛, 91 3/16; Dito bij id., 5de Serie 4 pCt. 91 1/16, ..; Cert. van Inschr. in Assign 6 pCt. 71¼. — POLEN, Certific. 4 pCt. 85¼; Dito Aand. met Loten 500 fl. 162¼. — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 77¼, 77⅝; Dito Nieuwe 2½ pCt. ..; Dito Nieuwe 5 pCt. 90⅞, 91¼, 91¼; Metall. La. B. 5 pCt. 90½, ⅝, ⅞; Weenerb. bij *Goll en Co.* 4 pCt. 70; Amerik. Bank-Act. 4⅛, 3/16; Braz. 5 pCt. 99¼, ⅜; Mexic. 24⅞, 15/16, Gren. 2 pCt. 21¼, 5/16; Dito Uitg. 10 15/16, 11⅛; Ecuador 4 3/16, ¼, 3/16; Philad. L. N. 66½; Ver. Staten Amerik. bij *Hope* 6 pCt. 115; Metall. 1851 2½ pCt. 39 15/16, 40; Thes. Amst. 104⅞.

Van onze binnenl. fondsen waren heden 3 pCts., bij vrij levendige affaire iets aangenamer. Alle overige soorten onveranderd. — In Aand. Handelm. was heden de omzet zeer geanimeerd; na bereids a 116 te zijn verhandeld, blijven dezelve 117¾, zijnde ¼ pCt. lager dan gisteren. — Van vreemde effecten waren Spaansche, Portug., Frans. en Mexic. iets flaauwer. — Voor Belg. waren betere prijzen te bedingen. — Russische goed prijshoudend.

Gren. Onb. St. 2 pCt. 20 13/16, ⅞; Bl. Gr. Onb. St. 4 5/16; Dito v. 500 £ 4 9/16; Ecuador Coup. 28½, 29¼ cts.; Bl. Gr. Coup. f 21/32, 1⅛; Mexic. Onb. St. 23 9/16, ⅝, Sp. Fr. Uitg 9¼, ⅛, ⅜.

Koers van het Geld: Beleening 2½, Prolong. 2½, Disconto 2 pCt.

Laatste Prijzen te 5 uur. Integr. 2½ pCt. 63 15/16; Spaansche 1 pCt. 24¾ a 13/16; Binnenl. 3 pCt. 45⅜; Metall. 5 pCt. 77⅝.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 23 *November*.

TARWE.	Zw. Zand 66 ℔ f 5,85	Bl. Voer 38 ℔ f 2,50
Oude 70 ℔ f 7,50	Veen 66 » » 5,70	» 40 » » 2,65
Jar. Oml. 68 » » 6,60	» 68 » » 6,00	Zw. Voer 38 » » 2,40
» 70 » » 7,10	N. GERST.	» 40 » » 2,55
» 72 » » 7,60	Winter 54 ℔ f 4,55	O. » 42 » » 2,90
» Old. 68 » » 6,20	» 56 » » 4,85	BOONEN.
» » 70 » » 6,70	» 58 » » 5,15	Paardeb. f 5,50,75,90
N. » 70 » » 6,70	» » »	ZADEN, ENZ.
» » 72 » » 7,20	» » »	Gr.Gortp.m. f 8,25,50
ROGGE.	Knobbe 60 » » 5,05	Par. 100 N. ℔ f 11 — f 14
O. Ial. 64 ℔ f 5,60	» 62 » » 5,35	Old. Koolz. f 9,25,50,75
» » 66 » » 6,00	N. HAVER.	f 10,20,30
» » 68 » » 6,40	Dikke 38 ℔ f 2,45	Oml. dito f 9,25,50,75 f 10,
N. » 68 » » 6,50	» 40 » » 2,60	25,40
» » » »	» 42 » » 2,70	Oostfr.d. f 9,75 f 10,25,40
N. BOEKWEIT.	» 44 » » 2,85	G.Mosterdz f 6 tot f 8,50
Gr. Zd. 64 ℔ f 5,75	» 46 » » 3,00	Raapol. p. v. f 31
» » 66 » » 6,05	» 48 » » 3,10	Prijs der boter
» » 68 » » 6,35	» 50 » » 3,25	1e soort ½ ton f 29 a f 29,50
	Bl. Voer 36 » » 2,25	2e » » f 27
		3e » » f 25

Tarwe met weinig handel. — Rogge als voren. — Zware Boekweit wel afgaande; ligte soorten bijna niet te plaatsen. — Gerst 10 cents lager. — Haver mede iets lager, doch met redelijken handel. — Boonen niet driftiger. — Gort slap. — Koolzaad prijshoudend.

ROTTERDAM, 22 *November*. Tarwe: Bij goeden aanvoer van N. Zeeuws., Vlaams. en Overm. gingen goede en puike kwaliteiten tot vorige prijzen aan gebruikers langzaam van de hand; de mindere soorten vonden tot verlaagde prijzen moeijelijk koopers; goede en puike f 8,25 a f 9,60; mindere f 6,25 a f 8; Jar. Zeeuws. als voren; goede en puike f 10,25 a f 10,60; mindere f 9,50 a f 10,10; Poolsche bij uitslijting: 158 ℔ witbonte f 320, f 325; N. Roode bij meer aanvoer f 5 lager; 164, 165, 166 ℔ N. Hoogl. Kleefs. f 315, f 320, f 323, f 325; 160, 162 ℔ dito f 305, f 310; 161 ℔ dito f 303, f 306; 160 ℔ Jar. dito f 303; 157 ℔ dito Kleefs. f 280; 158 ℔ O. dito f 285; 160, 162 ℔ Jar. Bovenl. f 295, f 306; 159 ℔ N. Bovenl. f 290; 161, 162 ℔ dito Ris f 304, f 310; 107 ℔ dito Meurs. f 275; 156 ℔ Donau f 230. — Rogge stil: Overm., Zeeuws. en Vlaams. f 6,50 a f 7,50; voorts 146 ℔ Odessa f 185; 146 ℔ dito bij partij f 184; 143 ℔ Arch. f 187; 143 ℔ dito bij partij f 183; 142 ℔ Petersb. f 177. — Gerst: Zeeuwsche, Vlaamsche en Overmaasche 30 cents lager; Winter f 5,20 a f 5,70; dito Zomer f 5 a f 5,40. — Haver: 10 a 20 cents lager; Zeeuws. en Inl. Korte f 2,80 a f 4,40; dito Lange f 2,30 a f 3,60. — Boekweit f 7 lager, op 140 ℔ N. Noordbrab. f 188, f 190, f 193, f 195; dito grove Fransche f 188; Rijn f 190; Oude Frans. f 165. — Erwten slap: Zeeuws. Groene f 8,25 a f 9; Groote dito f 9,25 a f 10,50; dito Witte f 7,50 a f 8,50; Gelders. Graauwe f 11 a f 14. — Boonen: Zeeuws. en Walch. Witte f 8 a f 11,10; dito Bruine f 7,50 a f 12; dito Paardenboonen 20 cents lager, f 5,60 a f 5,80. — Koolzaad: Zeeuwsch in zakken 52 p. vl.; puik dito gestort 54 p. vl.

AMSTERDAM, 22 *November*. De marktprijzen van Boter waren heden als volgt: Vriesche f 40 à f 42, Kuijnder f 38 à f 40, Kamper f 38 à f 42, Deventer f 30 à f 34, Zwolsche f 32 à f 35.

AMSTERDAM, 24 *Nov.* Tarwe prijsh. met goeden handel aan cons. en specul.; 130 ℔ witb. Pools. f 315; 129 ℔ b. dito f 305; 132 ℔ r. Odessa f 255, alles bij partij; 128 ℔ Fries. f 274; 118, 121 ℔ dito f 215, f 222; 128 ℔ n. Gron. f 255; 125 ℔ w. dito f 240. — Rogge met weinig handel; 123 ℔ Odessa f 197 bij gerijf.

Koolzaad dadelijk onveranderd, het volgend najaar ½ p. vl. hooger; Polder 46 p. vl.; op 9 vat dadelijk en in Nov. 57½ p. vl.; Sept. en Oct. 60 p. vl. — Lijnzaad in een doen; 113, 114 ℔ Odessa f 300. — Raapolie dadelijk en op levering williger; op 6/w. f 33,50; Vlieg. f 32,50; Dec. f 32 a f 32,25 — f 32,25; Mei 1853 f 34,25; Sept. f 34,75. — Lijnolie ruim prijshoudend; op 6/w. f 29,50; Vlieg. f 28,50; April en Mei 1853 f 29,50. — Hennepolie op 6/w. f 39,25; Vlieg. f 38,25.

LONDEN, 20 *November*. Vriesche Boter is sedert vorigen Vrijdag 6 à 10 sh. hooger en geheel opgeruimd. Iersche meer gevraagd en 1 sh. hooger. Men noteert: Vriesche Boter 90 à 96 sh., Kamper 80 à 84 sh., Holl. 66 à 68 sh. Voorraad van vreemde Boter op heden 5100 vaten. Gedurende de afgeloopene week werden aangevoerd 5633 vaten.

Van den 22sten. Hetgeen van inl. Tarwe heden ter markt was gevoerd, verkeerde meerendeels in slechte gesteldheid; de prijzen van l.l. Maandag werden voor ord. kwal. en voor puike waar iets daar boven bewilligd. Vreemde was in overvloed tot onveranderde prijzen te verkrijgen. Inl. Gerst minder begeerd, maar vreemde heeft zich goed gesouteneerd.

VEEMARKTEN.

GRONINGEN, 25 *November*. Op de veemarkt Dingsdag l.l. alhier gehouden, was een behoorlijk goede aanvoer. De handel en prijzen van het vette vee stonden nagenoeg gelijk aan die van de vorige markt, zijnde van 16—19 en enkele 20 cents de 5 oncen. In vaalmelken bestond wederom veel vraag en de handel in dezen was levendig.

WINSCHOTEN, 22 *November*. De op heden alhier gehoudene weekmarkt werd, even gelijk den vorigen heer, minder bezocht dan vroeger, hetgeen toe te schrijven is aan het slechte weder; er was ook geen zwaar vee ter markt, zoodat de handel ook van minder beteekenis was. Het getal koeijen bedroeg 140, en varkens waren er 150 aangevoerd, waarin de handel nog al levendig was en goed prijshoudend.

LONDEN, 23 *Nov.* De Veemarkt vertoonde heden geene verandering, geldende de puike kwal. ossenvleesch 3 sh. 10 p. a 4 sh. per 8 ℔.

ADVERTENTIEN.

*** Sedert de laatste opgave, is voor de 8 Weduwen en 26 Kinderen te ***Hellevoetsluis*** ingekomen:

bij G. VAN CALCAR........ f 2.50 onder letter N. N.
„ „ .... - 5.00 „ „ N. N.
„ J. KOOL.................. - 3,00 „ de afbeelding van een Anker.
„ Mr. EIJSONIUS WICHERS - 3,00 onder letter N.

GRONINGEN, 25 November 1852.

J. KOOL.

*** Het BESTUUR van het DEPARTEMENT *GRONINGEN* der Nederlandsche Maatschappij **ter bevordering van *Nijverheid*** berigt bij deze, dat op den 29sten November eerstk., 's avonds te zeven uur, in het CONCERTHUIS alhier, eene Vergadering van genoemd Departement zal worden gehouden, meer bepaaldelijk bestemd tot het doen van mededeelingen op het gebied van Handel, Fabrijkwezen, Landbouw en Nijverheid; wordende de Leden van het Departement bij deze uitgenoodigd, zoodanige mededeelingen te doen.

GRONINGEN, 20 November 1852.

Het Bestuur voornoemd:
Op last van hetzelve,
S. M. S. MODDERMAN, *Secr.*

ALGEMEENE VERGADERING

VAN DE

afdeeling Groningen der Ned. Vereeniging

TOT

AFSCHAFFING VAN STERKEN DRANK,

op MAANDAG den 29sten Nov. 1852, des avonds te 8 uur, bij den Heer TIDDENS, in het Huis *de Beurs*.

Natuurkundig Genootschap.

OPENLIJKE VERGADERING op WOENSDAG den 1sten December 1852, 's avonds te *zes* uur.

REDEVOERING van Dr. L. S. P. MEIJBOOM.

BIJDRAGE van Prof. J. W. ERMERINS.

KAARTJES voor VREEMDELINGEN zijn voor 50 Cents te bekomen bij Dr. G. A. STRATINGH, in de Heerestraat.

A. W. ALINGS, *Secretaris*.

TWEEDE CONCERT,

door de Heeren **HAGEMAN, TEN HAVE** en **BEKKER**, op ZATURDAG den 27sten November, des avonds te half zeven, in de GROOTE CONCERTZAAL.

Entree 99 Cts. — KAARTJES zijn te bekomen aan het Concerthuis.

TOONEELBERIGT.

Op **ZATURDAG** den 27sten November, zal ten voordeele van **D. SOBERING** eene **REPRESENTATIE** gegeven worden, bestaande in:

DE VRIJVROUW VAN BIRKENAU OF DE EERSTE STAP,

beroemd Tooneelspel in vier Bedrijven; gevolgd van:

DE KONING VAN GISTEREN,

geestig Blijspel in één Bedrijf.

Te 6 uur op het Tooneel.

ENTREEKAARTJES zijn te bekomen en PLAATSEN te bespreken bij den Bureaulist **P. DE KONING**, in de Zwanenstraat, boven den Schoenmaker MOMBERGEN.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Getrouwd:

P. J. LUTTEKEN,
van *Winschoten*,
met
A. M. SCHRÖDER.

OUDE PEKELA, 22 November 1852.

*** Heden beviel voorspoedig van eene DOCHTER J. F. P. M. USELLINO, geliefde Echtgenoot van

H. J. SORMANI.

GRONINGEN, 22 November 1852.

*** GRONINGEN, 22 November 1852. Heden beviel zeer voorspoedig van eenen ZOON CATHARINA HENRICA WARMOLTS, geliefde Echtgenoot van

Mr. **R. IJ. MULLER.**

Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel van eenen ZOON A. G. H. BRUGMA, Echtgenoot van

N. C. WOLTHERS.

GRONINGEN, 23 November 1852.

*** Heden beviel zeer voorspoedig van eenen ZOON E. E. EMRIK, geliefde Echtgenoot van

I. L. SCHAAP.

GRONINGEN, 23 November 1852.

*** Heden overleed, aan de gevolgen eener langzaam uitterende ziekte, in den ouderdom van ruim drieënvijftig jaren, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot, de WelEerwaarde Zeer Geleerde Heer HENDRIK BLEIJENBERG, in leven *Predikant bij de Hervormde Gemeente alhier*; diep betreurd door mij en mijne zeven nog jeugdige Kinderen.

ZWOLLE, 21 November 1852.

A. F. BLEIJENBERG,
geb. **STRAUSS.**

Vrienden en Kennissen gelieven deze algemeene tevens als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

*** BAFLO, 22 November 1852. Heden overleed, na langdurige ongesteldheid, in den ouderdom van bijna 32 jaren, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot, DERK FREERKS BAKKER, mij uit een gelukkig huwelijk van bijna 11 jaren nalatende 5 Kinderen, te jong om hun groot verlies te beseffen.

JANNA H. VAN DIJK,
Weduwe D. F. BAKKER.

*** Heden overleed, na een langdurig lijden, in den ouderdom van 66 jaren, Vrouwe HENRIETTE LOUIZE D'ACHARD, Weduwe wijlen den WelEerwaarden Zeer Geleerden Heer J. MARTINET KUIJPERS.

VOORST, 22 November 1852.

Mr. **C. BERGSMA,**
Executeur-Testamentair.

Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed, na eene ziekte van meer dan drie maanden, mijne hartelijk geliefde Echtgenoot ANNA ALBERTS WIERSEMA, in den ouderdom van ruim 42 jaren. Gedurende ons 4jarig huwelijk heb ik haar genoeg leeren waarderen en hoogschatten, om voor mij onvergetelijk te zijn. Van de drie Kinderen, welke zij mij inmiddels schonk, missen de twee overgeblevenen in haar eene zoo liefdevolle, zorgdragende en opofferende Moeder, als ik eene beste, brave en huiselijke Gade.

Moge de tijd al de smart lenigen, haar aandenken zij mij, en later den kleinen, voortdurend heilig.

WINSUM, 22 November 1852.

P. EBELS.

*** TEN BOER, 22 November 1852. Heden overleed alhier de WelEerwaarde Zeer Geleerde Heer WIBRANDUS GERARDUS REDDINGIUS, *Emeritus Predikant*, in den ouderdom van ruim 76 jaren; diep betreurd door zijne Weduwe, Kinderen, Kindskinderen en verdere Betrekkingen.

Uitgegeven door **J. B. WOLTERS**, te *Groningen*:

LANDEN, STEDEN, VOLKEN EN MENSCHEN.

Een panorama in negentien groepen. Naar ***A. W. GRUBE*** en and., door ***J. J. A. GOEVERNEUR.*** Twee deelen. XVI en 844 bladz., in gr. 8vo, f 7—50.

GESCHIEDENIS VAN HET

GODSRIJK NAAR DEN BIJBEL,

ten dienste van het opkomend Geslacht, door DDs. ***E. J. DIEST LORGION, A. T. REITSMA*** en ***L. S. P. MEIJBOOM.*** 1ste en 2de aflev. 192 bladz., in postf., f 1—15 bij inteekening, die openstaat tot den 15den December.

Prof. ***CHOULANT'S*** **Handboek der bijzondere**

ZIEKTEKUNDE EN GENEZINGSLEER

van den mensch.

Naar den vijfden druk, nogmaals op nieuw bewerkt door Prof. ***H. E. RICHTER***, in het Nederduitsch overgebragt door Dr. ***L. ALI COHEN.*** Eerste aflev., in groot 8vo, f 1—15.

*** De Boekhandelaar **W. EEKHOFF**, te *Leeuwarden*, heeft verzonden:

ALMANAK VOOR LANDBOUWERS EN VEEHOUDERS,

voor 1853, *bevattende vele nuttige zaken, om van den Landbouw en de Veeteelt de meeste voordeelen te trekken.* Met Kalender 96 Bladzijden groot, voor 30 Cts. Vorige Jaargangen 15 Cts. Bij getallen tot minder prijs. Dit voor Landlieden en Beoefenaars van den Landbouw zoo nuttige en goedkoope Jaarboekje wordt op nieuw zeer aanbevolen, even als: ***BLAAUW*, Verhandeling** *over het* **bevruchten** *van de* **Koeijen** *en de* **middelen** *tegen het* **niet opnemen van het Kalf.** 15 Cts.

*** **JOH. ROEM**, te *Alkmaar*, geeft uit:

DE SCHEIKUNDE

IN HARE TOEPASSING OP DEN LANDBOUW.

Prijs 75 Cents.

Dit **goedkoope** en **zaakrijke** Werkje zij elken **Landbouwer** met aandrang aanbevolen.

VEEARTSEN, VEEHOUDERS, ENZ.

Bij **A. J. A. ROLDANUS**, te *Oudewater*, ziet het licht en heeft bij alle Boekh. verkrijgbaar gesteld:

J. ELLERBROCQ, Veearts der 1ste klasse. — **De droes van het Paard.** Eene practische Handleiding, om den droes te leeren kennen en spoedig te genezen. Prijs 40 Cents.

———————— **De opgeblazenheid bij het Rundvee**, de behandeling en spoedige genezing derzelve. Prijs 30 Cents.

———————— **Het bloedwateren bij het Rundvee** en de doelmatigste behandelingswijze tot eene spoedige genezing van hetzelve. Prijs 15 Cents.

De naam van den Veearts waarborgt voor de deugdelijkheid van deze boekjes; de prijs is laag gesteld, opdat ieder Veehouder en Bezitter of Liefhebber van Paarden deze nuttige en voor hen, die belang in zijn Vee stelt, **onmisbare** werkjes zoude kunnen aanschaffen.

HEDEN EN MORGEN,

VERVOLG der **VERKOOPING** van

Boeken, Kaarten, Muzijk, Platen, Instrumenten, Liefhebberijen, enz., ten huize van **R. J. SCHIERBEEK**, in de Guldenstraat. Telkens des namiddags te **3** uur, en des avonds te **6** uur.

DE LEESBIBLIOTHEEK VAN S. JOUSTRA,

te Hoogezand,

is weder met vele **NIEUWE WERKEN** vermeerderd en zij in de aandacht van Liefhebbers aanbevolen. De CATALOGUS met TWEE VERVOLGSTUKKEN is à 10 Cts. te bekomen.

ST.-NIKOLAAS.

*** De Erven **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, debiteren met goed succes de navolgende

Kinderwerkjes:

I. *J. J. A. GOEVERNEUR*, **Nieuwe Fabelen en Versjes voor Kinderen.** Met 21 plaatjes. Prijs *f* 0 — 90.
IDEM met gekleurde plaatjes *f* 1 — 20.

II. *J. J. A. GOEVERNEUR* en *H. ILPZEMA VINCKERS*, **Lust en Leering**; Fabelen, Sprookjes en Vertelsels, voor Hollandsche Jongens en Meisjes. Met 6 plaatjes. Prijs *f* 1 — 00.
IDEM met gekleurde plaatjes *f* 1 — 20.

III. *J. J. A. GOEVERNEUR*, **De oude Koffer,** of **een Boek is een groote Schat.** Kleine Verhalen voor jonge Kinderen, eene vreemde Dame naverteld. Met 14 Plaatjes Prijs *f* 1 — 00.
IDEM met gekleurde plaatjes *f* 1 — 20.

IV. *A. G. BRUINSES*, **Vertellingen uit de Geschiedenis des Ouden Testaments.** Vrij naar het Engelsch van Miss *LAWRENCE*. Met 15 plaatjes. Prijs *f* 1 — 50.

V. ——— ——— **Vertellingen uit de Geschiedenis des Nieuwen Testaments.** Naar dezelfde. Met 8 plaatjes. Prijs *f* 1 — 50

VI. *H. ILPZEMA VINCKERS*, **Rijmen voor de Kinderkamer.** Met 8 plaatjes. Prijs *f* 1 — 00.
IDEM met gekleurde plaatjes *f* 1 — 20.

POSTKANTOOR GRONINGEN.

De **DIRECTEUR** van het POSTKANTOOR te *Groningen* berigt bij deze, dat de **DILIGENCE**, die thans nog **driemalen** in de Week naar ***Harlingen*** vertrekt, medenemende DÉPÊCHES voor ***Leeuwarden***, ***Harlingen*** en ***Amsterdam***, hare **dienst** met ZATURDAG den 27sten dezer zal **staken**, zoodat de BRIEVEN voor ***Holland*** des avonds van af dat tijdstip over ***Arnhem*** zullen gezonden worden; blijvende die EXPEDITIE vooreerst, met uitzondering van den ZATURDAG, **iederen avond** voortduren, medenemende DÉPÊCHES voor ***Assen, Meppel, Zwolle, Deventer, Zutphen*** en ***Arnhem.***

De Directeur voornoemd:
VAN ITTERSUM.

AFSCHRIFT.

In den jare eenduizend achthonderd tweeënvijftig, den vijfentwintigsten November, ten verzoeke van **FOKKO NIEWOLD BOSCH**, Koopman, wonende te *Groningen*, in zijne hoedanigheid van eenig en alleen geregtigde Erfgenaam naar de Wet van wijlen zijnen Broeder EVERHARDUS BOSCH, J.z., in leven Koopman te *Groningen* en aldaar overleden op den dertigsten Junij 1800 eenenvijftig, — wiens Nalatenschap hij overeenkomstig het voorschrift van de Wet onder het voorregt van Boedelbeschrijving heeft aanvaard, kiezende de Requirant, voor zoo verre noodig, domicilie bij zijnen Procureur hierna gemeld; — voorts uit kracht van een Vonnis, door de ARRONDISSEMENTS-REGTBANK te *Groningen* op den zeventienden September 1800 tweeënvijftig gewezen, behoorlijk op de Expeditie geregistreerd, en waarvan bij deze Afschrift wordt overgeleverd, — heb ik, BRONNO DE HAAN, Deurwaarder bij het Provinciaal Geregtshof van *Groningen*, wonende te *Groningen*, **ten tweedenmale gedagvaard:**

Alle zoo **BEKENDE** als **ONBEKENDE** of **AFWEZIGE BELANGHEBBENDEN** bij de voormelde door den Requirant in zijne opgemelde hoedanigheid onder het voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarde NALATENSCHAP, om bij vooraf gestelden Procureur op VRIJDAG den achtentwintigsten Januarij 1800 drieënvijftig, des morgens te half tien, te verschijnen ter GEWONE TEREGTZITTING van welgemelde REGTBANK, ten einde te antwoorden en met den Eischer voort te procederen op de vordering, welke hij bij deze instelt, strekkende daartoe, dat:

Aangezien de Requirant van het BEHEER en de ADMINISTRATIE, door hem in opgemelden, onder het voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarden Boedel gehad, gehouden en gevoerd in den vorm bij de Wet voorgeschreven, aan de Gedaagden REKENING en VERANTWOORDING verlangende te doen, die REKENING met de BESCHEIDEN ter inzage door de belanghebbenden ter GRIFFIE der REGTBANK voornoemd heeft nedergelegd;

Mitsdien bij Vonnis der ARRONDISSEMENTS-REGTBANK zal worden benoemd een REGTER-COMMISSARIS, ten wiens overstaan die REKENING door den Requirant zal kunnen worden gedaan, en dat de Gedaagden daarbij tevens zullen worden veroordeeld, nadat die REKENING alzoo zal zijn gedaan, met den Eischer op de wijze bij de Wet bepaald voort te procederen, ten einde te geraken tot vaststelling van het SALDO dier REKENING, mitsgaders van al hetgeen de Eischer verder van die Nalatenschap onder zich heeft, om vervolgens door hem te worden uitgekeerd en afgegeven aan zoodanige belanghebbenden, als bevonden zullen worden daartoe geregtigd te zijn; — alles met bevel, dat de kosten, ter dezer zake reeds gemaakt en verder te maken, door den Eischer bij voorrang zullen kunnen worden gekort op het BATIG OVERSCHOT van dezen Boedel, en met veroordeeling van de zoodanige der Gedaagden, welke deze vordering zullen tegenspreken, in de kosten van het regtsgeding.

En heb ik Deurwaarder aan de Gedaagden verklaard, dat Mr. ANTONIUS MODDERMAN als Procureur voor den Eischer in dezen zal occuperen, en voorts Afschrift van voormeld Vonnis en van dit Exploit aangeplakt aan de Vergaderplaats der Regtbank voornoemd; terwijl gelijke Afschriften van dit Exploit eenmaal zullen geplaatst worden in de *Haarlemsche-* en *Groninger Couranten*, als daartoe bij voormeld Vonnis aangewezen; zijnde de kosten dezes, behalve de Redactie, Zegels, het Regt van Registratie en de plaatsing in de Dagbladen, vier Gulden veertien en een halve Cent.

B. DE HAAN,
Deurwaarder.

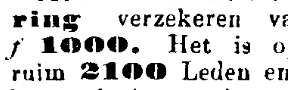

Bij den ondergeteekende kan dagelijks deelgenomen worden in het **WAARBORGGENOOTSCHAP** voor ***WEDUWEN***, gevestigd te ***Amsterdam***, onder directie van de Heeren **J. TE WINKEL** en **H. J. RIETVELD.**

Men kan in dit Fonds eene **Jaarlijksche Uitkeering** verzekeren van hoogstens *f* **250**, *f* **500** of *f* **1000.** Het is opgerigt in het jaar 1827, telt thans ruim **2100** Leden en beveelt zich aan door soliditeit, blijkbaar uit het reeds aanzienlijke en steeds toenemende Reservefonds.

GRONINGEN, 25 November 1852.

Mr. F. U. H. REIGER,
Correspondent.

*** De **HOUDERS DER** BANK VAN LEENING te *GRONINGEN* adverteren, dat alle **PANDEN**, welke bij hen in de maanden AUGUSTUS, SEPTEMBER en OCTOBER 1851 zijn *verzet*, en geteekend met de letters **K**, **L** en **M**, moeten worden afgerent of gelost, en wel letter **K** van den **22**sten tot en met den **26**sten November, letter **L** van den **29**sten November tot en met den **3**den December en letter **M** van den **6**den tot en met den **10**den December 1852; zullende, bij gebreke van dien, anders **finaal** worden verkocht.

IN NAAM DES KONINGS!

Op VRIJDAG den tienden December 1852, des voormiddags te half tien, zal, ten verzoeke van PIETER PIETERS, Patentolie-Fabrikant, wonende te *Groningen*, hebbende tot Procureur Mr. L. B. LOHMAN, ter rolle van de ARRONDISSEMENTS-REGTBANK te *Groningen*, openlijk verkocht en aan den meestbiedende of hoogstafmijnende toegewezen worden: een OVERDEKT **TJALKSCHIP**, genoemd ***DE JONGE ELISABETH***, gemeten op 13 Ellen, 28 Duimen lengte, 2 Ellen, 30 Duimen wijdte, en 1 El, 19 Duimen hol, en overzulks geijkt op 24 Tonnen, liggende buiten de Apoort, te *Groningen*, met al deszelfs **OPGOED** en **TOEBEHOOREN**, zoo en in dier voege als hetzelve ten verzoeke van P. PIETERS voormeld, ten laste H. TER STEEG, Koopman en Schipper te *Meppel*, in beslag is genomen. Gemeld Tjalkschip met Toebehooren wordt door den Executant ingezet op de som van vijfentwintig gulden.

L. B. LOHMAN,
Procureur.

Woensdag den 1sten December

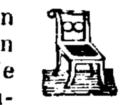

1852, des voormiddags te 10 uur en vervolgens, zal, voor de Behuizing van wijlen J. E. HAZELHOFF, Oostzijde in de Guldenstraat, te *Groningen*, publiek worden verkocht: de door genoemden Erflater nagelaten nette **INBOEDEL**, bestaande, onder anderen, in **MAHONIEHOUTEN** en **EIKENHOUTEN MEUBELEN**, als: 4 KABINETTEN, 2 BUREAUX met BOVENSTUKKEN, TAFELS, STOELEN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, KLOK, PORSELEIN, GLASen AARDEWERK, KOPER-, TIN- en BLIKGOED, KAGCHELS, LINNEN en BEDDEGOED, MANS- en VROUWEN LIJFSTOEBEHOOREN, GOUD en ZILVER, eene partij **BOEKEN** en hetgeen meer zal worden gepresenteerd.

Te bezien daags vóór den Verkoop, des voormiddags van 10—12 en des namiddags van 2—4 uur.

Mr. J. W. QUINTUS, *Notaris.*

*** Na bekomene autorisatie, zal, op ZATURDAG den 27sten November 1852, des voormiddags te 11 uur, ten Huize van den Logementhouder K. W. HAZENHOEK, te *Delfzijl*, publiek, bij Contant Geld, worden verkocht:

Pl. min. **150 balen beste JAVA KOFFIJ**, min of meerder door Zeewater beschadigd.

Mr. H. J. OFFERHAUS, *Nots.*

De Erven **G. BIJL**, te *Assen*, zullen, ten overstaan van den Notaris Mr. **A. HOMAN**, te *Vries*, op WOENSDAG den eersten December 1800 tweeënvijftig, ten Huize van den Logementhouder HOFSTEE, te *Assen*, veilen: en **HUIS** en daarachter gelegen **GROND**, staande op een' der beste Standen aan den Groninger Straatweg, te *Assen*, en zeer geschikt voor de uitoefening van allerlei Bedrijf.

A. HOMAN.

*** Na bekomene Regtsautorisatie zal, op nader te bepalen tijd en plaats, publiek worden verkocht:

I. Eene aanzienlijke en netbetimmerde **BEHUIZING**, voorzien van onderscheidene VERTREKKEN, voorts **SCHUUR** en **TUIN**, alles staande en gelegen nabij de Kerk op *de Meeden.*

II. Een perceel ONDERGROND, groot 53 Roeden, 70 Ellen, gelegen bij de Bovenveensloot aldaar.

III. Eene Blokplaats ONDERGROND, met eenig HOOGEVEEN, gelegen in de zoogenoemde *Kibbelgaren*, onder *Veendam*, groot 3 Bunders, 31 Roeden en 80 Ellen.

IV. De EIGENDOM van eenige *Huisplaatsen*, *Tuinen* en *Landerijen*, te zamen tot huur doende *f* 31—00.

Alles in eigendom behoorende aan de Erfgenamen van wijlen den Heer J. A. KAPPERS, in leven *Medicinae Practicus* op *de Meeden.*

J. J. DE BLÉCOURT,
Notaris.

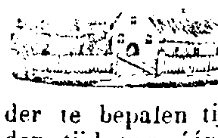

De **ingepolderde plaats ROZENBURG**, te *Scharmer*, benevens de **UITERDIJKS HOOILANDEN**, zullen, op nader te bepalen tijd, in den loop van dezen Winter, voor den tijd van één of meer jaren publiek worden verhuurd.

UIT DE HAND TE KOOP:

Eene geheel nieuws vertimmerde **HEEREN BEHUIZING** met **TUIN** er achter, staande en gelegen in de St.-Jansstraat en uitkomende in de Popkenstraat, te *Groningen.* Te bevragen bij

Mr. J. W. QUINTUS, *Notaris.*

UIT DE HAND TE KOOP:

Eene neringrijke **HERBERG** en **BIERBROUWERIJ**, met SCHUUR, STALLING en TUIN, tot velerhande Affaires tevens geschikt, staande en gelegen op eene aanzienlijke plaats in het Arrondissement *Winschoten.*

Nader onderrigt te *Winschoten*, ten Kantore van den Notaris

B. HAITZEMA VIËTOR.

UIT DE HAND TE KOOP:

Een **HUIS** met neringdoenden WINKEL en een Bunder VRIJ LAND, te *N. Buinen*, Zuider Hoofddiep, no. 8. Informatie bij J. BRINKS, te *N. Buinen*, gem. *Borger.*

UIT DE HAND TE KOOP:

Het goed onderhouden **SMAKSCHIP *KARSINA***, groot 61 Tonnen, met INVENTARIS, liggende in de Noorderhaven te *Groningen.* Te bevragen bij den Eigenaar J. H. WATERBORG, in de Havenstraat.

Bij **P. MIDDEL *UIT DE HAND TE KOOP*: 1000** extra mooije **ligte** en **zware EIKEN** en **BEUKEN TELLINGS**, alsmede eene groote partij **BOONSTOKKEN**, staande op de Plaats *Veenhuizen*, onder *Noordbroek.*

J. H. VAN DE WEIJER,

Steendrukker, Kunst- en Muzijkhandelaar
in de Oude Ebbingestraat,

heeft ter gelegenheid van **ST.-NIKOLAAS** ontvangen: eene partij **NIEUWIGHEDEN**, CARTONNAGES, KINDERSPELLEN, LEGKAARTEN, BOUWDOOZEN, KIEN-, SCHIMMEL-, BELEGERINGSPELLEN ENZ., prachtige en ordinaire ALBUMS van 50 cts. tot *f* 8.00; VERFDOOZEN van 30 cts. tot *f* 10,00; PASSERDOOZEN van *f* 1,00; PRENTEBOEKJES, in meer dan 100 soorten, ordinaire van 5 cts., en bijzonder fraaije van 25 cts. tot *f* 2,50; ZAK- en SCHRIJF-PORTEFEUILLES; ZWARTE en GEKLEURDE PRENTEN, TEEKENVOORBEELDEN, ENZ.

Is ook ruim gesorteerd in SCHRIJFPAPIER, per Riem a *f* 2,25 tot *f* 8,50, extra zwaar *f* 3,60; POSTPAPIER, de Riem *f* 2,50 tot *f* 6,00; gewone SCHRIJFPENNEN, de 100 stuks a 50 cts.; STALEN PENNEN, per Gros van 144 stuks 30 cts. tot *f* 3,00; ROOD LAK, per Pond 50 cts. tot *f* 5,00; OUWELS, het Pond *f* 1,50; GEKLEURDE KINDERPRENTEN, het Boek 15 cts.; GRIFFELS, de 100 Stuks 10, 15, 22½ cts.; beste POTLOODEN, per Dozijn van 10 cts. tot *f* 2,00, GOUDEN en GEKLEURDE NIEUWJAARSKRANSEN van 5 cts. en 15 cts.; BLAAUWE STEMPELINKT, *f* 1,50 het Fleschje; SPEELKAARTEN, ordinaire 5 cts., Fijne soorten van 15 cts. tot 50 cts., enz.

FRAAIJE ARTIKELEN,

zeer geschikt voor **ST.-NIKOLAAS-GESCHENKEN**, zijn ontvangen en zullen geschikt ten toon gesteld worden bij **G. COPINGA**, Noordzijde aan de Groote Markt; waaronder zich bevinden kostbare PORSELEINEN VAZEN, HELDER KRISTALLEN KOMPOTTEN, deugdzame **MODERATEUR LAMPEN** en vele KLEINIGHEDEN in GOUD, ZILVER, SCHILDPAD, IVOOR, STAAL, ENZ., die door **netheid van bewerking** en **goedkoopen prijs** zeer uitlokkende zijn om aan te koopen; met welke Goederen bovengenoemde zich vriendelijk aanbeveelt.

R. HARTMAN,

nabij den Ebbingeboog,

heeft de eer te berigten, dat hij heeft ONTVANGEN eene zeer fraaije sortering

CARTONNAGES
EN
SPEELGOEDEREN,
waaronder zeer fraaije **POPPEN,**
GESCHIKT VOOR
ST.-NIKOLAAS-GESCHENKEN,
welke ten zijnen huize in een AFZONDERLIJK VERTREK ter **bezigtiging** en tegen de **zuinigste prijzen** verkrijgbaar zijn gesteld.

VOOR ST.-NIKOLAAS.

Van heden af in eene KAMER uitgestald eene groote sortering **KINDERSPEEL-** en andere **GOEDEREN**, alles voor zeer **billijke prijzen**; mij ten vriendelijkste in de gunst mijner Stad- en Landgenooten aanbevelende.

Weduwe J. E. MEIJER,
Poelestraat,
het 3de Huis van de Oosterstraat.

J. BUTTINGER

westzijde in de Heerestraat, digt bij de Kleine Pelsterstraat,

heeft **ontvangen**: eene partij beste **MODERATEUR-** of zoogenoemde **POMPLAMPEN**, dewelke worden geleverd tegen zeer billijke prijzen. Alle Reparatiën welke aan de door hem geleverde Lampen binnen het jaar mogten voorkomen, worden kosteloos hersteld. Oude MODERATEURLAMPEN kunnen bij hem worden gerepareerd.

TE KOOP: eenige **SMIDSGEREEDSCHAPPEN**, als: een AANBEELD, BLAASBALG, eene SCHROEF, HAMERS, ENZ., bij W. NIJENHUIS, te *Ide* (Gem. *Fries*...

Leest hier!

Bij den Vleeschhouwer **I. S. VAN RIJ...** in de *Folkingestraat*, zullen, op **MORGEN** ZATURDAG, wederom worden geslagt: een buitengewoon vette **KOEIJEN**, die op ZONDAG aan den Balk zullen zijn te bezigtigen. Verzoekt gunst en rekommandatie.

Bij den Vleeschhouwer **J. H. JOOSTE...** in de Gelkingestraat, zal op ZATURDAG 27sten November worden geslagt: eene prachtige **vette jonge KOE.** Op heden levend te bezien en ZONDAG aan den Balk.

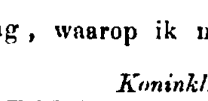

***DU BARRY'S* REVALENTA ARABICA** heeft in mijnen gezondheids toestand eene hoogst merkwaardige verandering teweeg gebragt, en ik zegen den dag, waarop ik met dit Voedsel bekend geworden ben.

VON BIATOSKORSKI,
Kon. Pruiss. Commissaris van Politie in Bres...

***DU BARRY'S* REVALENTICA**, een Meel dat ligt verteerbaar is en de eigenschap bezit, een gedesorganiseerd verteringsorgaan te herstellen en de levenssappen te verbeteren, is in onderstaande Dépôts voor 87½ Ct., *f* 3½, *f* 8 en *f* 10 te verkrijgen. Het heeft zeer vele ... ders van zeer verschillende ziekten bevrijd, en rekommandeert zich door gemakkelijke aanwending zoowel, als door het brengen van zekere en spoedige hulp.

Te *Amsterdam* in het VERKOOPHUIS; te *Assen* ... RIKK...; H. P. A. VAN GORCUM; te *Groningen* bij C. BRAND en M. GAASBEEK; te *Meppel* bij de Wed. ... HORST; te *Veendam* bij S. SAVENYE; te *Winschoten* G. WASMAN, en in de overige Steden des Rijks.

Wordt verlangd, tegen Mei a.s: **eene S... van *f* 7000 à *f* 8000**, tegen 3½ p... op **eerste Hypotheek**, over eene B... RENPLAATS van nagenoeg de **dubbele waarde.** Adres aan het BUREAU dezer COURANT. Brieven franko, onder de Letters A. N.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

gedaan te *Groningen*; medegedeeld van wege het Genootschap: *Ter bevordering der Natuurkundige Wetenschappen*

NOVEMBER 1852.

DAGEN	BAROMETER op 0°.			THERMOMETER			VOCHTIGHEID-TOESTAND.			WINDSTREEK.			LUCHTGESTELDHEID.		
	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 u.	2 u.	8 u.	8 u.	2 u.	8 u.	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 uur.	2 uur.	8 uur.
14	749,23	749,27	748,86	0,7	2,0	1,4	0,96	0,85	0,90	N.O.	O.N.O.	O.t.N.	betrokken	betrokken	regen
15	744,42	742,00	742,23	3,7	9,0	9,5	0,98	0,94	0,90	O.t.Z.	Z.	Z.Z.O.	regen	regen	betrokken
16	739,89	739,50	740,55	8,1	12,0	12,1	0,93	0,90	0,87	Z.Z.O.	Z.O.t.Z.	Z.t.O.	bewolkt	bewolkt	»
17	745,43	745,38	745,61	8,2	12,3	11,0	0,95	0,86	0,89	»	Z.Z.O.	Z.Z.O.	»	betrokken	»
18	746,66	746,37	748,62	7,8	9,0	7,3	0,88	0,81	0,83	Z.	Z.Z.W.	Z.W.	»	»	»
19	756,87	757,43	756,11	5,2	8,8	5,0	0,93	0,81	0,93	Z.W.t.Z.	Z.W.t.Z.	Z.t.W.	»	bewolkt	bewolkt
20	751,80	750,67	747,76	9,7	11,1	10,2	0,96	0,88	0,95	Z.t.W.	Z.Z.W.	Z.O.t.O.	betrokken	»	betrokken

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

BIJBLAD No. 27.

KORT VERSLAG

Behoort bij de Groninger Courant van 26 November 1852, No. 95.

VAN DE HANDELINGEN DER PROV. STATEN VAN GRONINGEN EN DER STATEN GENERAAL.

Provinciale Staten van Groningen.

Zitting van Dingsdag, den 23sten November.

Er waren 39 leden tegenwoordig. Afwezig: de heeren BEEKHUIS DAMSTÉ, MULDER, ADDENS, ROEMELING en TEN CATE.

Na de voorlezing en goedkeuring der notulen stelt de voorzitter de vergadering in kennis van een brief van den heer BEEKHUIS DAMSTÉ, lid der vergadering, waarin deze, die — om voor zijne medevertegenwoordigers uit het hoofd-kiesdistrikt Groningen de zijns inziens oneigenaardige kans, van in een ander kiesdistrikt te worden benoemd, te verbeteren, den wensch had te kennen gegeven, om in het nieuwe kiesdistrikt Zuidhorn te worden aangewezen, thans mededeelt, naa rijp beraad tot het besluit te zijn gekomen, om zijne betrekking als lid der Prov. Staten neder te leggen, zich verder in de voortdurende vriendschap der Staten aanbevelende. — Voor notificatie aangenomen.

Verder zijn ingekomen de navolgende adressen:

1) Van de dijkregters van Finsterwolde, d.d. 14den Nov., houdende klagten, dat een nieuwe watermolen op het Bellingewolderdiep dagelijks in werking is, niettegenstaande de buitenmude nog niet in den vereischten staat is gebragt, zoodat het water zich naar buiten niet kan ontlasten. Zij verzoeken daarom, hen te gelasten, den molen te doen stilstaan, totdat dit alles in vereischten staat is gebragt. — Gerenvoijeerd aan Ged. Staten ter behandeling.

2) Van de volmagten van Finsterwolde achter 't Hamrik, van gelijken inhoud als het vorige. — Gelijk besluit.

3) Van landbezitters onder het Houwerzijlvest, verzoekende eene afscheiding van het Schouwerzijlvest en eene betere waterloosing voor hun zijlvest. — Daar de sluis van het Schouwerzijlvest het water der beide zijlvesten niet kan ontlasten, hebben zij steeds een hoogen stand van het binnenwater. In het belang alzoo van beide zijlvesten verzoeken zij de Staten, in eene zoo dringende behoefte te willen voorzien door de afscheiding der beide zijlvesten en het leggen van eene kapitale zeesluis bij de Zoltkamp en vragen zij, om nog in deze herfstvergadering dit onderwerp te willen regelen. Reeds in 1851 was aan Ged. Staten het verzoek gerigt tot peilverlaging, waarop tot nog toe vruchteloos naar een antwoord was uitgezien.

De voorzitter rekent zich verpligt deze beschuldiging, alsof het collegie van heeren Ged. Staten geene afdoening van zaken gaf, af te werpen en deelt daartoe de geheele geschiedenis der aanhangige zaak sedert 1851 en de daarover gewisselde stukken mede. — Op voorstel van den voorzitter wordt daarop besloten, dit adres in handen te stellen van Ged. Staten ter behandeling.

Aan de orde wordt verder gesteld:

1) De beraadslaging over het rapport der commissie, betrekkelijk het vastgestelde grondreglement voor de waterschappen.

De heer MODDERMAN, rapporteur der commissie, ontvangt het woord om een en ander mede te deelen, wat, naar het oordeel der commissie, dient tot toelichting, aanvulling en verbetering van haar vroeger uitgebragt rapport. De commissie was van den beginne af volkomen overtuigd, dat niemand beter over de bepalingen van het concept-reglement konde oordeelen, dan Ged. Staten, daar deze moeten geacht worden bekend te zijn met de belangen en de zienswijze van de verschillende waterschapsbesturen in deze provincie. Daarom heeft zij ook de bezwaren, door deze geopperd, met verdubbelde aandacht overwogen, te meer, toen ook, na het uitbrengen van haar rapport, onderscheidene bedenkingen ter harer kennis zijn gekomen.

Als slotsom van die nadere overdenkingen zegt de commissie, dat zij ook vroeger instemde met de meeste bezwaren, door den minister en Ged. Staten op het vastgestelde doch niet goedgekeurde reglement geopperd, doch dat zij meende, dat deze eerst in aanmerking dienden te komen bij de vaststelling der bijzondere reglementen. Zij is thans in zoover van dat denkbeeld teruggekomen, dat ook zij het wenschelijk acht in het grondreglement sommige dier bepalingen op te nemen, als waardoor nu reeds eene leiddraad zou worden gegeven aan de commissie, die met de vaststelling der bijzondere reglementen zou belast worden. Zoo meent de commissie o.a., dat het beginsel, in art. 6 uitgedrukt (dat n.l. „de maatstaf, waarnaar en de verhouding, waarin de gronden eener waterschap tot de algemeene kosten moeten bijdragen, bij afzonderlijke reglementen zal worden vastgesteld" diende behouden te blijven, maar acht zij het wenschelijk in het grondreglement reeds te bepalen, dat er geene andere wijze van aanslag zal worden toegelaten, dan die der maat of der huurwaarde volgens het kadaster.

De commissie is nog, gelijk vroeger, overtuigd van de noodzakelijkheid, om eene definitie van waterschap voorop te zetten, maar tevens is zij tot de overtuiging gekomen, dat uit die definitie in de toepassing verschillende bezwaren zullen kunnen ontstaan, welker wegneming zij wenschelijk acht, en daarom heeft zij nog aan het slot van het grondreglement de bepaling gevoegd, „dat van de, volgens dit reglement op ieder waterschap rustende verpligting, ten opzigte van de waterschappen van mindere aangelegenheid, door de Staten geheele of gedeeltelijke vrijstelling zal kunnen worden toegestaan."

De heer DIEPHUIS heeft eenige bedenkingen tegen het door de commissie voorgestelde slotartikel. Spr. gelooft, dat bij de behandeling van het reglement in de zomervergadering, de leden vrij eenstemmig van oordeel waren, dat de definitie van waterschap niet aan de vereischten voldeed. Evenwel is die bepaling er in gebleven, omdat men eene definitie, als grond van het geheele reglement, scheen noodig te achten. De commissie heeft ook de zwarigheden ingezien en stelt, tot hare wegneming, een nieuw artikel voor. Spr. ziet echter niet in, hoe men hiermede een stap verder is gekomen; acht verder die slotbepaling in strijd met het geheele wezen van het grondreglement en vraagt dan, waar de maatstaf is voor de beoordeeling der vraag, of eene waterschap is van meerdere of mindere aangelegenheid. — Gelijk vroeger, is spr. ook thans nog tegen de opname eener definitie van waterschap; hij ziet in de weglating geene zwarigheid, maar zou veeleer bezwaar gevoelen in de aanneming van het slotartikel, thans door de commissie voorgesteld.

De heer MODDERMAN beantwoordt vorigen spreker en verdedigt de bepaling van art. 1, die hier moet voorop gesteld worden, omdat de beteekenis van het woord „waterschap" anders tot zeer verschillende denkbeelden zou aanleiding geven, terwijl sommigen er het bestuur onder zouden verstaan, anderen weder het gebied, waarover het bestuur wordt uitgeoefend. Ook zullen hare bezwaren in de toepassing thans wegvallen door de voorgedragene slotbepaling, die, wel verre van het reglement te ontzenuwen, strekken zal om het overal te kunnen toepassen.

De heer DIEPHUIS komt nader op zijn gevoelen terug en wordt op nieuw door den heer MODDERMAN beantwoord.

De heer WAALKENS kan zich niet vereenigen met het voorstel der commissie ten opzigte van art. 6 en wenscht de bijvoeging te hebben weggelaten.

Het rapport, gelijk het door de commissie nader is voorgesteld, hierop in omvraag gebragt, wordt met 26 tegen 12 stemmen aangenomen. (*Tegen: de heeren J. W. Quintus, Homan, Schilthuis, Diephuis, Vos, Land, Lohman, Welt, Brouwer, Waalkens, M. v. d. Tuuk* en *Groenman.* — De heer *W. de Sitter* was bij deze stemming nog niet aanwezig.)

Op voorstel van den voorzitter, wordt aan den griffier opgedragen de artikels, overeenkomstig de gemaakte wijzigingen te veranderen en het reglement ter goedkeuring op te zenden aan Z. M. den Koning, ter vervanging van het vroeger reglement, waarop die goedkeuring was verdaagd.

2) De loting, overeenkomstig art. 25 der prov. wet en de wet van den 5den Nov. (*Stbl.* no. 197), houdende verdeeling van de provinciën in kiesdistrikten ter benoeming der leden van de Prov. Staten.

De voorzitter stelt voor eene commissie van 4 leden te benoemen, tot vorming van het stembureau en de loting overeenkomstig laatstgenoemde wet te doen plaats hebben.

De heer VAN ROIJEN vraagt het woord, niet om het voorstel te bestrijden, maar om een oogenblik stil te staan bij die wet van den 5 Nov., die zoowel in als buiten de vergadering groote belangstelling heeft verwekt. Bij art. 5 dier wet is aan Ged. Staten opgedragen te bepalen, naar welk nieuw distrikt ieder der in elk tegenwoordig distrikt benoemden overgaat. De wijze, waarop dit door Ged. Staten moet geschieden is bij die wet niet bepaald. Den uitslag van dien overgang is aan de Staten door Gedeputeerden medegedeeld, maar als het niet onbescheiden is, zou spr. gaarne willen vragen, of Ged. Staten konden besluiten mededeeling te doen van de wijze, waarop die overgang door hen is bepaald.

De voorzitter mag vooronderstellen, dat Ged. Staten in die mededeeling geen bezwaar hebben, en stelt daarom voor, die mededeeling te doen. Niemand zich hiertegen verklarende, zegt de voorzitter, dat de Ged. Staten zich ten regel hebben gesteld, om zooveel mogelijk in de nieuwe distrikten aan te wijzen de leden, daarin woonachtig, en waar dit niet kon geschieden, ze toe te voegen aan die distrikten, die door de omstandigheden daartoe het best geschikt waren. De vacature is gesteld in het distrikt Oude Pekela, omdat de heer KONING ook in dat distrikt was gekozen. De heer DAMSTÉ is, op zijn verzoek, toegevoegd aan het distrikt Zuidhorn; tusschen de overige leden heeft het lot beslist, wie tot een ander distrikt zouden overgaan.

De heer V. ROIJEN zegt den voorzitter dank voor de bereidwilligheid, waarmede aan zijn verzoek is voldaan.

Tot stemopnemers worden hierop benoemd: de heeren HOMAN, V. ROIJEN, V. ITTERSUM en M. V. D. TUUK.

De uitslag der loting was als volgt:

HOOFD-KIESDISTRIKT.	NAMEN DER LEDEN.	JAAR VAN AFTREDING.
GRONINGEN	J. Homan	1856.
	J. W. C. baron v. Ittersum	1856.
	Mr. W. de Sitter	1856.
	Mr. L. B. Lohman	1856.
	K. Mesdag	1853.
	U. G. Schilthuis	1853.
	Mr. H. J. Trip	1853.
	Mr. A. Modderman	1853.
HOOGEZAND	Jhr. Mr. J. W. Quintus	1853.
	S. Blaupot ten Cate	1853.
	J. P. Mulder	1856.
ZUIDHORN	H. Beekhuis Damsté	1856.
	E. B. Bindervoet	1853.
	A. Groenman	1853.
	Jhr. Mr. R. A. Quintus	1856.
	Mr. H. P. Wichers	1856.
ONDERDENDAM	W. L. Dijkhuis	1856.
	Mr. A. J. van Roijen	1853.
	H. W. Wierda	1853.
	H. Aalfs	1856.
	H. K. Welt	1856.
	S. K. Noordhoff	1853.
	Mr. P. Brongers	1853.
APPINGEDAM	H. H. de Haan	1856.
	Mr. D. Bouthuis	1853.
	P. W. Wiertsema	1853.
	Mr. L. J. Vos.	1856.
	J. Elema	1853.
	P. W. Tigchelaar	1853.
	T. K. Land	1856.
	J. J. Borst	1856.
WINSCHOTEN	J. H. Roemeling	1856.
	Mr. G. Diephuis	1856.
	S. P. van der Tuuk	1853.
	H. L. Bouman	1856.
	H. N. Addens	1853.
	Mr. R. de Sitter	1853.
	W. Waalkens	1856.
OUDE PEKELA	J. H. Kuper	1853.
	K. M. Brouwer	1856.
	J. M. Meihuizen	1856.
	J. G. Heeres	1856.
	Mr. M. van der Tuuk	1853.
	H. J. Smid	1853.
	(Vacature)	1853.

De commissie van stemopnemers wordt voor de genomene moeite bedankt.

3) De behandeling van het rapport, betrekkelijk het brengen van wijzigingen in het reglement op de zamenstelling en den ijk der botervaten. — Zonder beraadslaging wordt met algemeene stemmen overeenkomstig de conclusie van het rapport besloten, alsmede om het reglement aan Z. M. den Koning ter goedkeuring op te zenden.

Verder wordt door de drie volgende commissiën rapport uitgebragt:

1) Bij monde van den heer V. ITTERSUM, op de voordragt van Ged. Staten, tot wijziging van art. 16 van het reglement op de haven buiten de Steentilpoort. — In dat art. komt het tarief voor van de havengelden van schepen en van de huur te betalen voor het bergen van hout. De minister heeft deze beschouwd als eene provinciale belasting, die bij de wet diende te worden vastgesteld. Bij nadere beschouwing was echter de bepaling weinig duidelijk voorgekomen en heeft Z. Exc. eene nadere redactie voorgesteld, waartegen Ged. Staten geene bezwaren hadden, weshalve zij aan de Staten een concept-besluit voordroegen, daartoe strekkende en om daarop 's Konings goedkeuring te vragen. Gecommitteerden zien geene reden, om niet aan het verlangen des ministers, dat alleen strekt tot verduidelijking van der Staten bedoeling, te voldoen en adviseren daarom het concept-besluit te arresteren.

Zonder beraadslaging wordt hiertoe met algemeene stemmen besloten.

2) Bij monde van den heer WICHERS, op het adres van K. W. DIJK, tolpachter aan den tolboom, op den weg van Enumatil naar de Leek, schadevergoeding vragende wegens de stremming van passage, bij het bestaan der longziekte in het voorleden jaar. Reeds vroeger had adressant zich tot Ged. Staten gewend om eene schadevergoeding van *f* 350, waarop de hoofdingenieur van den waterstaat had geadviseerd, dat de adressant regtens geen pachtafslag kon erlangen; daar echter de stremming in het beste saizoen was gevallen, stelde hij voor eene schadeloosstelling van *f* 75 te verleenen, tevens aanradende den burg. en weth. van de Leek om inlichting te vragen. Het adres, daarop in handen van deze gesteld zijnde, hebben deze berigt, dat zij overtuigd waren, dat den tolgaarder veel schade was toegebragt, en dat hem daarom door de provincie eene som van *f* 125 diende te worden toegekend.

De commissie, — overwegende o.a., dat door de ontstane longziekte de weg van de Leek naar Enumatil finaal was afgesloten voor het passeren van vee; dat adressant zoowel daardoor als door de mindere passage van rijtuigen in het beste saizoen schade heeft geleden, door maatregelen geheel in het belang van den gewestelijken veestapel genomen; dat de adressant in het onzekere verkeert over de hoegrootheid der schade, daar hij eerst *f* 350, later *f* 275 gevraagd heeft; dat alzoo die schade voor overdreven mag worden beschouwd, daar de hoofdingenieur haar op *f* 75, burg. en weth. van de Leek op *f* 125 hebben getaxeerd; dat tusschen deze twee uitersten wel de waarheid zal liggen, — adviseert aan adressant eene schadevergoeding te verleenen van *f* 100 en Ged. Staten te magtigen, deze uit de prov. kas uit te keeren op zoodanigen tijd en wijze, als zij zullen noodig achten.

Met 38 tegen 1 stem (van den heer WAALKENS) wordt dit rapport aangenomen.

3) Bij monde van den heer LAND, op 2 adressen van ingezetenen van de Leek en van Marum, waarbij het wenschelijke wordt aangetoond, van een aan te leggen grindweg van Midwolde door Tolbert tot aan de Friesche grenzen met een zijtak naar de Leek, en daartoe de medewerking der Prov. Stat. wordt verzocht. Gecommitteerden zijn overtuigd, dat handel en nijverheid, door het aanleggen van kunstwegen, groote uitbreiding zullen erlangen; met belangstelling hebben zij daarom ook deze adressen gelezen, daar pogingen van adressanten strekken om eene communicatie te erlangen tusschen de stad Groningen en een groot deel der provincie, welke pogingen dus wel de medewerking van het provinciaal bestuur verdienen. Ook zijn zij het met adressanten eens, dat, zoo men in Friesland en Drenthe aan dezen weg aansluit (waartoe alle waarschijnlijkheid bestaat), deze weg tevens van rijks belang is, daar ze een verkorte dienst van Groningen over de Lemmer naar Amsterdam zal openen, weshalve zij vertrouwen, dat niet te vergeefs de ondersteuning van het gouvernement zal worden ingeroepen.

Het is evenwel door adressanten onopgemerkt gelaten, dat deze weg tevens van groot plaatselijk belang zal zijn, zoodat ook de betrokkene gemeenten zich belangrijke opofferingen zullen dienen te getroosten en van hunne belangstelling in dezen moeten doen blijken. Intusschen is der commissie deze belangstelling op geene legale wijze gebleken, weshalve haar het voorgestelde plan nog tot geene genoegzame rijpheid schijnt te zijn gekomen, om voor provinciale medewerking reeds vatbaar te zijn, weshalve zij adviseert aan adressanten te kennen te geven, dat, aangezien van hunne bereidwilligheid tot krachtdadige medewerking op legale wijze niet is gebleken, het plan niet tot genoegzame rijpheid is gekomen om voor dadelijke ondersteuning vatbaar te zijn, maar dat adressanten zich eerst zullen dienen te wenden tot de besturen der respective gemeenten.

Bij de onmiddelijke beraadslaging over dit rapport, vraagt de heer WICHERS het woord. Het verheugt hem, dat de commissie zich overtuigd houdt van het belang van der adressanten verzoek en het groote nut van den weg erkennen. Naar spr. meent, is het verzoek aan de vergadering gedaan op grond, dat de weg is een rijksweg van de 2de klasse, die alzoo in onderhoud bij de provincie staat. Daarom hebben adressanten zich tot deze vergadering gewend, krachtens art. 134 der prov. wet, en hebben zij zich tot geene andere autoriteiten kunnen wenden. Dikwijls, zegt spr., zijn er klagten aangeheven, dat ten aanzien der provinciale kunstwegen het Westerkwartier en vooral de woudstreken in de schaduw [illegible] en hoezeer klagen den mensch eigen is, zoo oordeelt spr. [illegible] niet geheel ongegrond. [illegible], dan ziet hij, dat het Hunzingo bijna overal, Fivelgo en het Oldambt gedeeltelijk van prov. kunstwegen is voorzien, terwijl in het Westerkwartier geen enkele wordt aangetroffen. En dat ze daar onnoodig zijn, zal wel niemand willen beweren. De zoo nuttige verbindingsweg van Hunzingo en Westerkwartier is bekend; de weg van Faan over de dorpen Niekerk, Oldehove, Grootegast en Doezum tot aan de Friesche grenzen zou eene verbinding daarstellen van die belangrijke dorpen met Friesland, terwijl deze weg ook de bewoners van Friesland en Drenthe zou oproepen haar te volgen. Ook zouden de kosten van dien weg niet zoo groot zijn, daar er genoegzaam geene onteigening behoeft te geschieden. En die kosten zouden dan moeten gevonden worden uit bijdragen der betrokkene gemeenten naar hare krachten, uit rijkssubsidie en uit *ruime* bijdragen van de provincie, ruime, omdat de provincie zeer groot belang bij dezen weg heeft, omdat de niet zeer bemiddelde gemeenten zelve niet veel kunnen bijdragen en omdat het Westerkwartier aan sluis- en doorvaartgelden en tollen meer opbrengt dan alle andere distrikten te zamen.

Spr. gaat, om dit aan te toonen de begrooting over 1853 na, waaruit blijkt, dat het Westerkwartier daaraan eene som van *f* 7760 opbrengt, terwijl Hunzingo, Fivelgo en het Oldambt te zamen aan tollen slechts *f* 6835 opbrengen, aan doorvaart- en sluisgelden niets. Voorts is op die begrooting onder de uitgaven eene som van *f* 20,000 uitgetrokken voor leverantie van materialen tot onderscheidene provinciale wegen en groote wegen der 2de klasse, waarvan aan het Westerkwartier slechts *f* 1700 wordt betaald. — En mogen in dien stand van zaken, vraagt spr., de ingezetenen van het Westerkwartier niet verwachten, dat de provincie hun ruim te gemoet kome in het aanleggen van wegen, die inzonderheid van provinciaal belang zijn?

Spr. zegt, niet het Wester-kwartier ten koste van de overige deelen der provincie te willen bevoordeelen, want hij gevoelt, dat hij lid der Staten is voor de geheele provincie en daarom zal hij steeds zijn vóór de opening van bronnen van materiële welvaart, waar dit ook moge zijn; maar de behoefte aan kunstwegen in het Westerkwartier is zoo groot, dat hij zich verpligt gevoelde, het adres ten ernstigste aan te bevelen en te adviseren om Ged. Staten te magtigen om, na zich met de betrokkene gemeentebesturen en Z. M. den Koning te hebben verstaan nopens de te doene bijdrage, in de eerstvolgende zomervergadering der Staten eene voordragt te doen, tot het aanleggen van een grindweg over Midwolde en Tolbert naar de Friesche grenzen.

De heer V. D. TUUK vindt zich verpligt de conclusie en de gronden van het rapport nader toe te lichten. De vorige spr. heeft zich in zijne rede aan eene onnaauwkeurigheid schuldig gemaakt; hij heeft nl. gemeend, dat de adressen aan deze vergadering daarop zouden zijn gegrond, dat de geprojecteerde weg was een rijksweg van de 2de klasse en daarom in onderhoud bij de provincie. In het adres is daarvan, als spr. zich niet bedriegt, met geen woord gesproken. Spr. zal er niet over uitwijden of het eene distrikt meer is bevoordeeld dan het andere, want hij gelooft, dat de ingezetenen der andere distrikten hetzelfde daarvan zullen zeggen als de vorige spr. van het Westerkwartier, maar hij wijst er op, gelijk ook de vorige spr. zelf heeft opgemerkt, dat er bijdragen vereischt worden van de betrokkene gemeenten, het rijk en de provincie, en hoe zal dan de provincie kunnen beoordeelen, welke bijdrage te geven, voor zij weet, wat de gemeenten en het rijk wenschen te subsidiëren? Het plan is alzoo nog tot geene genoegzame rijpheid gekomen, om daarop eene beschikking te nemen.

De conclusie van het rapport wordt hierop in omvraag gebragt en met 37 tegen 2 stemmen aangenomen. (*Tegen:* de heeren *Wichers* en *Bindervoet.*) Hierdoor vervalt het voorstel van den heer WICHERS.

Daar geene punten verder ter behandeling zijn aangebragt, wordt deze herfstvergadering der Provinciale Staten door den voorzitter in naam des Konings gesloten.

REDEVOERINGEN,

uitgesproken in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, bij de beraadslagingen over de *Staatsbegrooting* voor 1853.

Zitting van den 19den November.

(Hoofdstuk III. *Buitenlandsche Zaken.*)

De heer ZIJLKER.

Tot een enkel kort woord van rekenschap vind ik mij, in betrekking tot dit hoofdstuk, wel gedrongen.

Mijn toestand is thans echter van een tegenovergestelden aard.

Ditmaal mijne stem *vóór* hoofdstuk III denkende uit te brengen, legt het mij de verpligting op, om hiervoor kortelijk de reden te moeten openleggen, omdat ik hetzelve telkens bij vroegere gelegenheid, vooral om de weelde en te groote kostbaarheid onzer gezantschappen, heb bestreden en afgekeurd.

Vooraf zal ik evenwel aanmerken, dat ik ditmaal niet anders zou hebben gehandeld, al ware ook de staatsman, vroeger met deze portefeuille belast en wiens politieke beginselen, in overeenstemming met den geest der grondwet van 1848 ik mede nimmer heb betwijfeld, al ware deze thans ook niet afgetreden.

Mijne verandering van stem is echter evenmin in de hoofdzaak althans het gevolg van eene veranderde overtuiging.

Even als vroeger geloof ik ook nog op dit oogenblik, dat onze gezantschappen op te kostbaren voet zijn ingerigt en dat de baten, welke door vereenvoudiging waren te verkrijgen, beter zouden zijn besteed, hetzij tot daarstelling van nuttige voordeel aanbrengende werken, hetzij tot verligting van de lasten der belastingschuldigen. Maar bij de vraag, wat welligt goed of beter zou zijn, blijft tevens de vraag ter beantwoording over, of het ook bereikbaar is.

En om hierop een afdoend antwoord te vinden is het slechts noodig, om op twee punten te verwijzen.

Het eerste is de behandeling der twee voorafgaande begrootingen, bij welke gelegenheid ik telkens gewaagd heb amendementen voor te stellen, wier aanneming met rassche schreden tot een eenvoudiger stelsel van buitenlandsche representatie en dus tot aanmerkelijke bezuiniging zou hebben geleid.

De meerderheid, de overgroote meerderheid der Kamer heeft toen echter beslist, dat zij eene dusdanige vereenvoudiging en bezuiniging, althans voor het tegenwoordige, nog geheel ondoelmatig of onraadzaam keurde, en dien ten gevolge zijn die amendementen verworpen.

De Kamer is sedert dien tijd bijna dezelfde gebleven; ten minste is er in het personeel niet zoo veel verandering gekomen,

dat dit hier eenigen invloed van beteekenis kan uitoefenen.

Onder verschuldigden eerbied nu, en berusting jegens de overtuiging, inzonderheid van eene zoo overwegende meerderheid, moet zich tevens wel de overtuiging vestigen, dat reeds dit feit alleen een afdoend bewijs was voor de onmogelijkheid, om tot eene aanmerkelijke vereenvoudiging, en dus tot aanzienlijke besparingen op dit hoofdstuk te kunnen geraken.

Het tweede punt betreft den toestand van andere landen en den terugtred schier overval naar oude, reeds geheel of gedeeltelijk verlaten vormen en instellingen; en waardoor ook onze toestand voorzeker niet gunstiger is geworden voor eene vereenvoudiging der buitenlandsche representatie, waarbij men zich, even als in het dagelijksche leven, zonder nadeel ook wel niet geheel aan den nog alom heerschenden toon zal kunnen onttrekken, ten minste dan niet, wanneer dit, gelijk hier, meer ondergeschikte of anders ook meer onverschillige zaken betreft.

Nu is het uitgeven van eene ton gouds minder of meer, — ofschoon geenszins te versmaden, wanneer gunstiger omstandigheden veroorloofden, om het ter verbetering van den innerlijken toestand aan de weelde te kunnen onttrekken, — zoo is evenwel het uitgeven van eene ton gouds minder of meer ook geene levensvraag, en kan in betrekkelijken zin zeer wel als eene zaak van ondergeschikt belang worden aangemerkt.

Die twee daadzaken alleen en inzonderheid de eerste, stellen het bij mij boven allen twijfel, dat groote vereenvoudiging en bezuiniging in ons stelsel van representatie naar buiten, op dit oogenblik, nog ondenkbaar en onbereikbaar is.

Maar wat staat mij nu te doen, mijne heeren, na die verkregene ondervinding en de herhaalde pogingen, tot vereenvoudiging aangewend? Zal ik ook thans nog, na die alles overwegende beslissing en steeds mislukte proeven, blijven tegenstemmen en den minister, welke buitendien nog te kort met de portefeuille van buitenlandsche zaken is belast geweest, om hiervan reeds belangrijke hervormingen te kunnen vergen, tegenwerken voor iets, waarvan de bereiking op dit oogenblik althans ook voor hem zeer zeker nog niet mogelijk zoude zijn?

Zulk eene consequentie scheen mij, na rijp beraad, alles behalve rationeel en, in allen gevalle, bij het streven veler partijen, om naar het oude terug te keeren, hetwelk ook in ons land niet te miskennen valt en wat ook ik geloof dat niet te gering behoort te worden geschat, hoogst onraadzaam.

Ik zal daarom thans den minister van buitenlandsche zaken ondersteunen.

Met het oog op zijne politieke loopbaan, handelingen en vaste beginselen, doe ik dit ook met te meer genoegen en gerustheid, omdat ik de overtuiging bezit, dat hij van geheeler harte de vrijzinnige beginselen der grondwet van 1848 is toegedaan, met derzelver ten-uitvoer-legging in dien milden geest, welken deze bedoelt, en bovendien in staat, om die rigting van het ministerie ten krachtigen steun te verstrekken, waardoor wederkeerig de belangstelling, zelfstandigheid en invloed der kiesgeregtigde burgerij, volgens het doel dier grondwet, wel allengs verder moet worden aangewakkerd en ontwikkeld."

Dit in de schaal gelegd en daarbij het oog zoo op geheel onzen inwendigen toestand, als naar buiten gerigt, zoo is het mij voorgekomen, dat dit alles, vooral in het tegenwoordig oogenblik, wel als eene zaak van zeer overwegend belang mag worden aangemerkt, en van meer gewigt, dan de besparing van ééne ton gouds, indien dit ook al eens bereikbaar ware.

Buitendien vertrouw ik, dat de minister niet in gebreke zal blijven om te vereenvoudigen èn te besparen, *dáár*, waar de gegevene, of hiervoor meer gunstige omstandigheden of eventualiteiten dit slechts eenigermate zullen veroorloven of raadzaam maken.

Met deze weinige woorden, mijne heeren, heb ik gemeend te moeten openleggen, hoe ik vroeger, onder den indruk van gebeurtenissen, waardoor dikwerf zoodanige vereenvoudigingen en verligting dus der lasten van het volk ligter bereikbaar plegen te zijn, — hoe ik onder dien algemeenen en toen nog levendigen indruk, eenigermate met hoop op een gunstigen uitslag, meende, eene in mijn oog verkeerde rigting te kunnen en dus te moeten tegenwerken, — doch waartegen ik mij thans niet langer zal verzetten, om de eenvoudige reden, dat het oogmerk, hiermede bedoeld — hoe wenschelijk anders ook — voor alsnog toch niet wel mogelijk of uitvoerbaar schijnt, en daarom elke verdere poging van dien aard een geheel onvruchtbaar en dus tevens geheel ondankbaar werk zou zijn.

De heer **BLAUPOT TEN CATE.**

Ik wensch eenige opmerkingen te maken ten aanzien onzer buitenlandsche *consulaten*. Ik zeg geenszins in den uitgestrektsten zin met *de Chateaubriand*: „Le temps des ambassadeurs est passé, celui des cosulats est venu." Maar toch, mijne heeren, die eenigzins met de geschiedenis van onzen handel en van onze scheepvaart bekend is, zal moeten toestemmen, dat na den vrede van Nijmegen de consulaten steeds van grooter belang zijn geworden en dat zij in volgende dagen dit nog meer zijn geworden, toen men ook naar die staten consuls zond, werwaarts het zenden van een eigenlijk gezant minder geraden scheen, als zijnde dit eene erkenning van hunne onafhankelijkheid. Men herinnere zich slechts, wat er gebeurd is met de gewezen Spaansche bezittingen in Zuid-Amerika. Zonder nu de consuls met de gezanten te willen gelijkstellen of zamensmelten, gelijk daartoe in 1842 door *Disraëli* in Engeland het voorstel is gedaan, zoo moet ik toch betuigen, dat de hooge belangrijkheid der consulaten, tegenover de gezantschappen, mij toeschijnt in ons vaderland wel te zeer uit het oog te worden verloren.

Ik stel op den voorgrond, dat wij vele, zeer goede, zeer geschikte consuls bezitten; maar ik meen toch te moeten vragen: zijn onze consuls over het algemeen wetenschappelijk genoeg opgeleid, om voor onze schippers en handelaars tot raadgevers en vraagbaken te kunnen dienen?

Maken zij de schippers genoeg bekend met den toestand van den handel, dáár, waar zij komen; met de mogelijkheid van den slijt; met nieuwe voorwerpen en wegen van handel; met alle veranderingen in de handelswetgeving? Wanneer ik de brieven raadpleeg, mijne heeren, die ik omtrent onze consulaten, vooral in Spanje en Portugal, ontvangen heb, dan meen ik dat sterk te mogen betwijfelen. Op sommige plaatsen, niet alleen van dat schiereiland, maar in meer havens van de Middellandsche zee, verstaat onze consul geen woord Engelsch of Duitsch, nog veel minder Hollandsch, en bij is dus niet in staat, om de voldoende inlichtingen aan de gezagvoerders te geven. Op andere plaatsen reist hij willekeurig uit zijne residentie weg, zonder dat de schipper hem te zien of te spreken kan krijgen, zonder dat de consul aan zijne huisgenooten zegt, waar de zeepas voor den schipper te vinden is. Dit veroorzaakt natuurlijk vertraging en tijdverlies.

Ik heb gehoord, — maar ik zeg dit liever vragenderwijze — ik vraag dus of het waar is, dat in twee havens aan de Oostzee het consulaat voor Groot-Brittanje en voor onzen staat in denzelfden persoon vereenigd is? Indien zulks het geval mogt zijn, zou dit ligt aanleiding kunnen geven tot botsing van belangen. En nog iets, mijne heeren. De regering zegt in de memorie van beantwoording, dat er zelden klagten bij haar inkomen over te hooge consulaat-regten, maar hoe is het dan met het dubbel consulaatgeld, dat althans in de laatste jaren wel eens gevraagd is te Barcelona, te Carthagena, te Sevilla, te St. Lucas en te St. Ubes? Nog in de maand Mei j.l. heeft de vice-consul te Carthagena niet alleen voor zich zelf gedeclareerd, maar ook het volle bedrag van de consulaatgelden voor den consul-generaal te Alicante. Sommige belanghebbenden zwijgen dan, om geene moeijelijkheid te maken en geen moeite te hebben; van anderen komt dan de klagte en grieve bij de regering hier te lande. Onze regering is allezins genegen om die klagten te hooren, om de grieven, wanneer zij er zijn, te herstellen. Maar, mijne heeren, ik wenschte, dat wij in dat opzigt zoowel préventief als repressief zouden kunnen handelen.

Als een middel daartoe zou mij zeer geschikt voorkomen, dat onze buitenlandsche consuls verpligt werden, om in een zeker opzigt te handelen, gelijk die van Groot-Brittanje gehouden zijn. Deze moeten, namelijk, op hunne kantoren een tarief of een reglement hebben hangen, waarop ieder gezagvoerder zien kan, hoeveel hij schuldig is te betalen. Ik weet wel, dat ook wij een zoodanig tarief bezitten, vastgesteld bij besluit van den 2den Junij 1816, naderhand meermalen geamplieerd, bij voorbeeld in 1817, 1818 en 1821, maar ik weet tevens, dat onze schippers niet algemeen genoeg met een zoodanig tarief bekend zijn, en dat zij zulks ook niet kunnen leeren uit ons wetboek van koophandel.

Er is nog een ander middel, waardoor onze consulaten nuttiger zouden kunnen worden dan zij zijn, maar dat middel is wat kostbaarder. Het is dit: dat onze buitenlandsche consuls Nederlanders moeten zijn en eene vaste bezoldiging moeten genieten. Het eerste, vooral om hunne bekendheid met de taal en onze behoeften. Het andere is een punt, dat reeds meermalen in deze Kamer is ter sprake gebragt; ik behoef er dus niet in het breede over uit te weiden. Ik wil daarop ook niet al te sterk aandringen, als op een algemeenen regel, want daartoe is het misschien te kostbaar; maar ik meen er toch dit van te moeten zeggen: wanneer eens hier of daar een bezoldigd consulaat opgeheven werd, hetgeen nuttig schijnen kan, dan zou ik wenschen, dat de regering deze gelden besteedde, om elders op eene belangrijke plaats een onbezoldigd tot een bezoldigd consulaat te verheffen; en in het algemeen zou ik wenschen, dat het stelsel van bezoldigde consulaten niet wierd ingekrompen, maar veeleer wierd uitgebreid.

De regering zegt wel in hare memorie van beantwoording, met het oog op New-York, dat het moeijelijk is, om van het stelsel of het beginsel van niet-bezoldiging af te wijken, omdat men dan ligt een groot getal aanzoeken zou krijgen van consulaire agenten buiten 's lands, die in gelijken rang staan als die van New-York; maar, mijne heeren, het zij mij veroorloofd, om hiertegen het volgende aan te merken. Vooreerst: daar, waar meer dan *f* 67,000 jaarlijks aan de bezoldiging van consuls wordt besteed, schijnt men toch kwalijk te kunnen zeggen, dat er een *beginsel* van niet-bezoldiging *heerscht*. Ik stem toe, dat wij meer onbezoldigde, dan bezoldigde consuls hebben, maar het komt evenwel voor — ik zeg het niet zonder eenigen schroom, maar ik meen het toch te moeten zeggen, — dat wij tot nog toe eigenlijk in dit opzigt zijn *zonder beginsel*. Daarom meen ik ook nog den wensch hierbij te moeten voegen, òf dat men meer moge zien op de belangrijkheid der plaatsen, dan op den rang der personen, òf dat men in het algemeen de belangrijkste plaatsen verheffe tot den eersten rang, met bezoldiging. Het is mijne innige overtuiging, dat dit zeer voordeelig zou zijn èn voor onzen handel en scheepvaart, èn voor onze productie en industrie.

Ik word in die overtuiging nog gesterkt door de memorie van beantwoording, waarin de minister zegt, dat het dikwijls hoogst moeijelijk is, om geschikte personen buiten 's lands te vinden, die genegen zijn, tegen zulke weinig beteekenende voordeelen zich met de bedoelde betrekkingen te belasten. Ik wil het gaarne gelooven, mijne heeren; maar het is ook juist daardoor, dat wij des te eerder consuls hebben gekregen, en helaas! misschien ook in het vervolg krijgen zullen, die, òf ongeschikt zijn, òf hun gemis aan bezoldiging op de schippers trachten te verhalen, òf die althans weinig belangstelling voor hunne betrekking kunnen koesteren. Dit ligt in den aard der zaak.

Als een voorbeeld van onkostbaarheid mag ik voorzeker noemen den consul te New-York, waarvan de vorige minister van buitenlandsche zaken in zijne memorie van toelichting zegt: „Behalve de gewone aanvulling van de bestaande consulaten, is het consulaat te New-York verheven tot consulaat-generaal voor de Vereenigde Staten. Hierdoor bestaat de gelegenheid, om voor alle handelsbelangen over de geheele uitgestrektheid van het gebied der Unie op te komen; ook zal alsnu, bij tijdelijke verhindering van den Nederlandschen zaakgelastigde te Washington, de consul-generaal voor de belangen van dat rijk bij de regering der republiek kunnen optreden." Dat is nog al wat te zeggen! En dat alles zonder bezoldiging!

Eindelijk heb ik nog eene opmerking, die ik gaarne onder de aandacht der regering zou willen brengen. Het is mij, namelijk, niet bekend, dat er in ons vaderland eene geschikte gelegenheid bestaat tot eene goede, wetenschappelijke opleiding in de consulaire bediening; iets, hetwelk toch voor zulk een handelsstaat, gelijk de onze is, wezenlijk wel van groot nut zou kunnen zijn. Ik ben overtuigd, dat de nieuwe minister van buitenlandsche zaken, in wien ik een zeer groot vertrouwen stel, de door mij aangevoerde punten zijner belangstelling niet zal onwaardig keuren; en het was daarom des te meer, dat ik deze gelegenheid heb aangegrepen, om er een enkel woord over te spreken.

Zitting van den 20sten November.

De **Minister van Buitenlandsche Zaken** heeft o.a. op den rede van den Heer **Blaupot ten Cate** geantwoord:

Een ander spreker, de afgevaardigde uit Groningen, heeft het punt der consulaten behandeld. Het zij mij vergund aan mijn antwoord eenige verdere strekking te geven, dan aan de bedenking van dien spreker. Ik wil gaarne verklaren, dat onder de redenen, die mij meer bijzonder tot het aannemen van deze taak hebben aangespoord, ook de hoop moet worden gesteld, die bij mij bestaat, om in die betrekking diensten te kunnen bewijzen aan onzen handel en onze nijverheid. Ik deel geenszins het gevoelen, dat men wel eens heeft uitgesproken, dat dergelijke bemoeijingen eigenlijk niet zouden behooren tot de taak eens ministers van buitenlandsche zaken. Integendeel, ik beschouw de zorg voor die belangen als een integrerend deel van den werkkring van dat departement. Hoe nu dat denkbeeld in toepassing zal moeten worden gebragt, ik ben niet bij magte, mijne heeren, daaromtrent op het oogenblik inlichtingen te geven; de tijd, door mij in deze betrekking doorgebragt, is te kort, dan dat ik te dien aanzien een bepaald stelsel kan hebben aangenomen; bovendien, het zal overleg eischen met sommigen mijner ambtgenooten; maar ik wenschte de eerste gelegenheid, die zich voordoet, te gebruiken om u, mijne heeren, te kennen te geven, dat ik verschil van het gevoelen, vroeger wel eens uitgedrukt, dat eene meer bepaalde zorg voor de belangen van handel en nijverheid eigenlijk aan de behandeling der buitenlandsche zaken vreemd is.

Het zal u dan ook niet bevreemden, dat ik gaarne instem met den spreker uit Groningen, waar hij heeft aangedrongen op het hooge belang onzer consulaten. Ik moet ook instemmen met den lof, dien hij heeft toegezwaaid aan velen onzer consulaire agenten; ik moet erkennen, dat het mij reeds, na mijne korte ondervinding, gebleken is, dat zich daaronder zeer vele geschikte, ja uitstekende personen bevinden; dat dit niet overal het geval is, zal ik geenszins ontkennen; evenwel moet ik betwijfelen of de klagten wel zóó menigvuldig zijn, als de spreker het heeft voorgesteld. Bedrieg ik mij daarin, dan moet ik het daaraan toeschrijven, dat die klagten overal elders worden aangeheven, dan daar waar men die in de eerste plaats kon verwachten, bij de bevoegde magt; althans mij is het niet gebleken, dat er bij het betrokken departement zoo vele klagten zijn ingediend; maar hiervan kan ik de verzekering geven, dat telkens, wanneer over een bepaald feit wordt geklaagd, die klagt een onderwerp wordt van bepaald en naauwkeurig onderzoek.

De spreker heeft gevraagd: „of het waar is, dat in twee havens van de Oostzee de belangen van Nederland en Engeland aan dezelfde personen zijn toevertrouwd? Ik durf geen bepaald antwoord hierop geven; maar het komt mij zeer waarschijnlijk voor; het is zeer mogelijk; ik geloof zelfs dat er meer dan twee voorbeelden van zullen bestaan; maar het is niet gebleken, dat daaruit ongelegenheid wordt geboren; blijkt dit, dan durf ik verzekeren, dat men zich beijveren zal daar verandering in te brengen.

Nog is door denzelfden spreker gewaagd van hetgeen hij noemt: „dubbele consulaat-regten". Hij wil wel aannemen dat in den regel geene consulaat-regten gevorderd worden, dan voor bewezen diensten; maar hij voegde er bij: „hoe is het met de dubbele consulaat-regten?" Ik geloof dat hier eene vergissing bestaat: er is een tarief, waardoor die regten worden bepaald — en dit kan misschien ook tot inlichting strekken op de vraag door den spreker uit Drenthe gedaan, — er is een tarief; maar daarvan heeft men bij latere bepalingen moeten afwijken, voor speciale diensten; die latere bepalingen echter zijn niet geldig voor de havens in de Middellandsche zee, en hieruit kan voortvloeijen, dat dezelfde dienst daar ruimer wordt betaald dan elders het geval is.

Dit is de eenige oplossing, die ik kan geven omtrent dit punt, en ik hoop dat zij den geachten spreker moge bevredigen.

De spreker, overgaande tot het formuleren der hoedanigheden, die hij zou wenschen in de consuls aan te treffen, meent dat alle consuls moesten zijn: Nederlanders, bezoldigd, en bovendien dat zij moesten hebben genoten eene wetenschappelijke opleiding van Gouvernementswege. Ik geloof dat hij in zijne eischen wat te ver is gegaan: Nederlanders, dus ook bezoldigd; want ik geloof dat het mag worden beschouwd, dat deze beide vereischten onafscheidelijk moeten verbonden zijn.

Ik vrees dat wanneer den geachten spreker eene begrooting, aldus ingerigt, wierd voorgelegd, hem dit welligt minder aangenaam zoude zijn. Ik zeg *welligt*; want ik ben daarvan niet zeker, nadat ik met zekere verbazing zijne afkeuring vernam daarover, dat de consul-generaal te New-York, waarvan groote en gewigtige diensten worden verwacht, niet bezoldigd is. Indien ik toch een dergelijk verwijt van iemand had mogen verwachten, het ware voorzeker niet van dien geachten spreker. Ik wil omtrent deze zaak nog alleen dit aanmerken, dat onze consuls een getal van ruim driehonderd bedragen en dat, zoo men zich voorstelde deze, dooreengenomen, slechts eene bezoldiging van duizend gulden te geven, dit reeds eene zeer aanmerkelijke som zoude beloopen. Ook durf ik niet bepaaldelijk zeggen dat het zoo wenschelijk zoude zijn dat alle onze consuls Nederlanders waren. Wat toch wordt van een' consul in den vreemde in de eerste plaats verwacht? Dat hij in staat zij naauwkeurige inlichtingen te geven omtrent den toestand van zaken, de wetgeving enz. van het land waar hij zich bevindt, en nu vraag ik, van wien kan dergelijke wetenschap beter worden verwacht, òf van den Nederlander, die daarheen wordt gezonden, òf van den inboorling, die daar te huis behoort?

Eindelijk heeft de geachte spreker nog gemeend, dat er ten aanzien der bezoldigingen van onze consuls-generaal eene zekere beginselloosheid zoude bestaan, die hem der Regering deed aansporen om de hoogste bezoldigingen te verbinden aan de meest belangrijke punten. Ten aanzien van dit punt moet men niet uit het oog verliezen, dat er onder de consulaire agenten verscheidenen zijn, waarvan ook diplomatieke diensten worden gevorderd, en waaraan dus, uit den aard der zaak, eene niet te geringe bezoldiging dient te worden toegelegd.

De heer **BLAUPOT TEN CATE.**

Ik ben eenig antwoord schuldig aan den minister van buitenlandsche zaken. Het is gisteren mijn hoofddoel niet geweest om klagten in te leveren tegen onze consulaten, maar dit hoofddoel was tweeledig, om namelijk de middelen aan te wijzen, waardoor de consuls nuttiger zouden kunnen werkzaam zijn dan zij dit op vele plaatsen tot nog toe zijn geweest en om eenige misbruiken te prevenièren. Wat het eerste punt betreft, geloof ik, dat onze consuls meer nut kunnen doen, als zij konden wezen wetenschappelijk opgeleide Nederlanders en bezoldigd Ik meen dat men daaromtrent van gevoelen kan verschillen en zal dus over dit punt niet verder uitweiden. Het vóór en tegen is reeds dikwijls in deze Kamer behandeld. Alleen moet ik nog aanmerken, dat ik er bijgevoegd heb, dat ik er niet te sterk op wil aandringen als op eenen *algemeenen* regel, juist wegens de kostbaarheid, maar dat ik dan, wanneer misschien consulaten, die vroeger bezoldigd waren, mogten worden opgeheven, dat geld ergens elders zou willen besteed zien op eene belangrijke plaats, om daar een onbezoldigd consulaat tot een bezoldigd te verheffen.

Mijne andere hoofdbedoeling is geweest, meer preventief tegen misbruik te handelen, en middelen te beramen dat de klagten der gezagvoerders met reden voortaan niet konden worden ingeleverd. Maar die klagten komen niet in, althans niet ter plaatse, waar zij behooren in te komen, zegt de minister. Mijne heeren, ik heb gisteren reeds aangemerkt, dat niet allen klagen, en ik heb gezegd, dat er evenwel velen zijn, die redenen hadden tot klagen. Ik beroep mij in dezen op de getuigenis van den vorigen minister van buitenlandsche zaken zelven, die in eenen brief van 2den Julij laatstleden, aan eenen van die schippers schreef, een berigt ontvangen te hebben van eenen consul ergens in Spanje, wien ik thans niet wil noemen, en waarin deze zegt, eene zekere som, die hij te veel gevraagd had, aan dien schipper te zullen restitueren; dat hij die som *ook aan sommige andere schippers* — let wel, mijne heeren! — gerestitueerd heeft en bereid is, die som *ook aan andere kapiteins* terug te geven, zoodra zij eens weder daar ter plaatse mogten komen. Een bewijs dus, dat niet alleen van één' enkelen, maar van meerdere te veel gevraagd was.

Daarom was het eene mijner hoofdbedoelingen om zulke daden te voorkomen, en daartoe strekte de aanwijzing van het middel om op de kantoren van onze consuls, volgens het voorbeeld van Engeland, een tarief van de consulaatregten te hebben hangen. Ik zal nog eene enkele oorzaak bijbrengen, mijne heeren, waarom die klagten, zoo als de minister zegt, niet komen ter plaatse waar zij eigenlijk behooren te komen. Niet alle schippers klagen, en waarom niet? Omdat zij het *niet durven* doen. Bij voorbeeld, in de Oostzee zijn vele van onze consuls te gelijk makelaars, die vrachten voor de schippers sluiten. Klagen zij nu tegen de consuls, die te gelijk hunne makelaars zijn, dan geloof ik, dat zij wel eerst eene reis romdom de wereld zouden kunnen doen, voor zij in zulke havens wederom vrachten zouden kunnen vinden. Dat is nog eene reden te meer voor de bezoldigde consulaten, waarbij dan tevens de voorwaarde zou kunnen worden bepaald, dat zij geen handelaars of makelaars meer zouden mogen zijn.

In de zitting van den 20sten Nov. l.l., bij de beraadslaging van het onderartikel 1 van het 3de Hoofdstuk der Staatsbegrooting (buitenlandsche zaken), sprak de heer **Reinders**, tot toelichting van zijn amendement om het traktement en tafelgeld van den minister van *f* 18,000 op *f* 12,000 te brengen, in dezer voege.

Het onderwerp, door mij ter sprake gebragt, is niet nieuw: in de voorgaande zitting, bij de beoordeeling van de staatsbegrooting, vestigde ik uwe aandacht op ditzelfde punt: ik sta alzoo op hetzelfde terrein als destijds. En mogt mijne aanmerking toen uwe goedkeuring wegdragen, zoo zie ik alsnog geene redenen waarom dit heden anders zoude zijn; want noch in onzen financiëlen toestand, noch in onze buitenlandsche betrekkingen, zijn eenige, of althans zulke geringe veranderingen voorgevallen, welke aanleiding zouden kunnen geven, om niet op dezelfde goedkeuring te mogen rekenen.

In het voorgaande jaar zeide een lid, dat de tafelgelden geheel nutteloos waren; een ander lid dat deze gelden 's Lands dienst niet bevorderen; een derde (de heer *Storm van 's Gravesande*), noemde de tafelgelden poëtisch, een lastpost voor den Minister; terwijl nog een ander lid (de heer *van Goltstein*) opmerkzaam maakte, dat mijn voorstel niet nieuw was, maar dat men reeds in 1841 van meening was geweest, dat de verhooging van des Ministers traktement, boven de gewone bezoldiging des Ministers, op geene goede gronden kon geregtvaardigd worden.

» Het denkbeeld," zeide dat geachte lid, » dat de goede verstandhouding met de vreemde Mogendheden bevorderd kan worden door hunnen gezanten een kostbaar onthaal op 's Lands kosten te verleenen, komt niet aannemelijk voor, omdat in de bestaande omstandigheden, terwijl de belastingen hoog opgedreven zijn en de uitgaven niet dan met moeite worden gedekt, de vermindering van zoodanige kosten van representatie noodig is."

Dit gevoelen, zeide dat lid, deelde in 1841 eene geheele sectie, en ik verklaar volgaarne dat gevoelen ook voor het mijne.

Deze verklaring, Mijne Heeren, van een oud en geacht lid dezer Kamer, herinnert ons aan het voorgaande, dat ook destijds in deze Kamer leden zitting hadden, die de Regering waarschuwden, om de uitgaven te beperken tot het volstrekt noodzakelijke.

Heeft de regering destijds in het belang van het Vaderland gehandeld, om deze vermaning op zijde te stellen? Uwe houding omtrent mijn voorstel zal die vraag beantwoorden. Ging nu deze vermaning in 1841 van eene minderheid uit, ik hoop in het belang van mijn Vaderland, dat daarvoor thans eene meerderheid bestaat, omdat onze financiële toestand nog dringend vordert, daaraan gehoor te geven.

Wij mogen ons niet in slaap laten wiegen, omdat wij op dit oogenblik met een batig slot sluiten. Bij een' minder gunstigen toestand in onze koloniën of in het moederland, zal dit geen plaats kunnen hebben, maar aanzienlijke tekorten wachten ons dan.

Ook mogen wij niet uit het oog verliezen, dat het aanleggen van nieuwe of herstelling en verbetering van verschillende werken, hetgeen wegens gebrek aan fondsen is uitgesteld geworden, en waarvoor aanzienlijke sommen beschikbaar moeten zijn, zal onze industrie met het buitenland kunnen mededingen, zoodat, wanneer ik een en ander in overweging neem, dan meen ik, moet het aangeduide cijfer uit onze uitgaven wegvallen, ten einde de noodige fondsen bijeen te brengen, of liever te behouden, tot bevordering der nijverheid, en als het kan, om onze schuld te verminderen.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.